Poštnina plačana v gotovini.

Došlo 18. XI. 1930 — krat, — prilog.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan ujutraj razen v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, na 16 straneh Din 2·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 145 — Ljubljana, torek, dne 18. novembra 1930 — Leto I.

Velika volilna zmaga vladnega bloka na Poljskem

Prebivalstvo se je jasno opredelilo za maršala Pilsudskega - Vladne stranke so si priborile 248 mandatov od 444 - Poljski značaj »koridorja« sijajno potrjen

Varšava, 17. novembra. AA. Poljska telegrafska agencija javlja: Volitve za Sejm so se koncale v vsej državi v popolnem miru razen v predmestjih Varšave, v Pruskovu blizu Varšave in v Poznanju, kjer je prišlo do spopadov med volilnimi nasprotniki. Po približni cenitvi je volilo v Varšavi in v drugih mestih 50 do 70%, v Krakovu 80% volilnih upravičencev. V nekaterih kmetskih volilnih okrožjih je bila udeležba pri volitvah slaba zaradi slabega vremena. Iz dosedanjih rezultatov se vidi, da je vladni blok dosegel večino. Snoči ob 21. so se pisarne volišč zaprle in se je začelo štetje glasov.

Predsednik republike Mošicki je opravil volilno dolžnost v Domčali blizu stare poletne rezidence predsednika Poljske republike.

Varšava, 17. novembra. AA. Pat poroča: Liberalni blok za sodelovanje z vlado je **pri volitvah povsod zasedel prvo mesto.** Vladni blok je dobil v volilnih okrožjih v vzhodnji Poljski velikansko večino, tako na primer v Kovlu izmed 12.606 glasov 11.291, v Dubnu izmed 15.287 je dobil 12.927 glasov. V primeri z letom 1928 je blok za sodelovanje z vlado dosegel uspeh tudi v centralnih pokrajinah.

Varšava, 17. novembra. AA. **Pri včerajšnjih volitvah v Sejm je vladni blok dosegel velikanski uspeh.**

Varšava, 17. novembra. AA. Poslednji volilni rezultati potrjujejo, **da se je poljsko prebivalstvo jasno opredelilo za vlado.** Od 14 mandatov v Varšavi je blok za sodelovanje z vlado dobil ogromno večino 8 mandatov, 2 več kot pri prejšnjih volitvah. Nacijonalni demokrati so dobili 3, izgubili 1, Židje so ohranili 2, komunisti dobili 1, izgubili 1, socijalisti pa izgubili 1 mandat.

Varšava, 17. novembra. AA. Pat poroča: Parlamentarne volitve na Pomorjanskem, **v takozvanem poljskem koridorju, so ponovno potrdile, da je večina prebivalstva v teh krajih poljske in da je to poljska pokrajina.** Pri teh volitvah se poljske stranke niso cepile kakor leta 1928., temveč so nastopile samo tri liste poljskih blokov. Radi tega je lista nemške manjšine izgubila dva mandata. Vlada je zabeležila velik uspeh na Pomorjanskem, ker je njen blok dobil 3 mandate.

Varšava, 17. novembra. d. Na podlagi došlih pa še ne popolnih sporočil se ceni izid volitev tako-le: od 444 mandatov dobe: Pilsudsekega vladni blok 230, (do sedaj 130), narodni demokratje nad 60 (do sedaj 37), Nemci pa 9 mandatov (do sedaj 19). Od drugih strank ne dobe Pilsudskega socijalisti nobenega mandata. **Zelo oslabljene so narodne manjšine, zlasti Ukrajinci in Belorusi, ker je baš v ozemljih, ki so naseljena pretežno od narodnih manjšin, največ mandatov pripadlo vladnemu bloku Pilsudskega.**

Varšava, 17. novembra. d. Sedaj so že znani službeni končni izidi parlamentarnih volitev. Dobili so: vladni blok 248 mandatov, narodni demokrati 65 mandatov, blok sredinskih levičarjev s socijalisti na čelu 78, krščanski demokrati 14, Ukrajinci 20, Židje 7, komunisti 5, Nemci 5 in divjaki 2 mandata. **V mnogih okrajih na vzhodu so v čisto ukrajinskih in beloruskih jezikovkih predelih vsi madati pripadli vladnemu bloku. Nemci so izgubili vse mandate v kongresni Poljski,** Pomeriliji, tri v Zgornji Šleziji, dva v poznanjski provinci in 1 v Spodnji Galiciji. **Pilsudskijev blok je dobil navadno večino, ne pa dvetretjinske večine, za katero je strmel.**

Varšava, 17. novembra. Izvoljeni so od znanih vladnih politikov Pilsudski in vsi njegovi ministri, dalje bivši min. predsednik Slawek. Od levičarskih voditeljev so izvoljeni socijalista Daszynski in Zulawski, dalje v Brestu Litovskem internirani prejšnji poslanci socijalist Liebermann, nekdanji ministrski predsednik Witosz in p. Korfanty. Za te pa do zdaj še ni gotovo, ali bodo svoje mandate smeli sprejeti in vršiti. Od opozicijonalne desnice se vračajo v parlament Trompezinski in profesorja Rilanski in Froncki.

Od Ženeve je zopet izvoljen pred nekaj dnevi obsojeni poslanec Graebe. Sejm ima sedaj prvič od vzpostavitve poljske države absolutno večino maršala Pilsudskega. Ni pa dobil Pilsudski dvetretjinske večine, kakršna bi bila potrebna za spremembo ustave, za katero on stremi. Toda boj med vlado in parlamentom, ki je od leta 1926 dalje obvladal vso poljsko politiko, je z včerajšnjimi volitvami odločen v korist vlade.

Varšava, 17. novembra. d. Volilni boj je končan, ne da bi bilo prišlo kje do večjega kaljenja miru. Pri pretepih v Varšavi, v Poznanju in v Lvovu so pač nekaj oseb ranili in nekaj pozaprli. Agitacija ljudi Pilsudskega je v večini mest obvladala volilce in tudi volilne lokale s tako premočjo, da so opozicijonalne stranke javno komaj prišle do izraza. V mnogih krajih so legijonarji in člani obrambnih zvez in bojevniških društev korakali strnjeno z godbo spredaj na volišča ter so po skupinah javno oddajali svoje glasovnice za listo Pilsudskega. — V Lodzu so porušili volini lokal socijalistov.

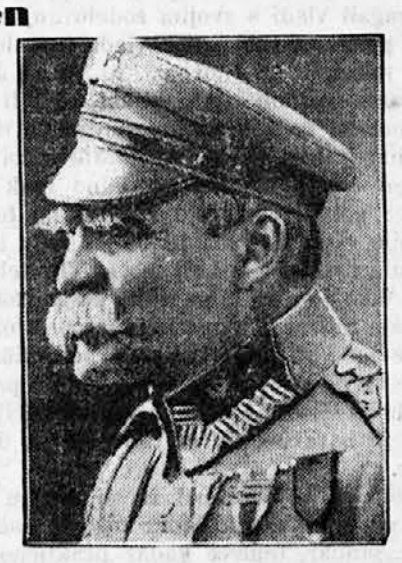

Maršal Pilsudski

Varšava, 17. novembra. d. Privatna poročila pravijo, da je bilo pri včerajšnjih spopadih o priliki volitev 60 oseb težko in lahko ranjenih. Od ranjenih oseb sta baje dve umrli.

Dvojna igra Italije v vprašanju razorožitve

Italijanska delegacija podpira letos stališče, ki ga je prej odločno pobijala - Približevanje k Berlinu in Moskvi - Skrbi in bojazni v konferenčnih krogih

Ženeva, 17. novembra. Sklep pripravljalne komisije za razorožitev o omejitvi vojnega materijala je predmet številnih komentarjev. Dasi se je napetost, ki je ogrožala uspeh sedanje konference že v njenem začetku, polegla in je storjen z omenjenim sklepom važen korak naprej, prevladuje vendar občutek, **da se sedanje razprave o vprašanju razorožitve ne vršijo v najpovoljnejšem ozračju.**

Nekatere države — predvsem sovjetska Rusija — si prizadevajo na vse mogoče načine, da bi dale razpravam čisto politično obeležje, dasi gre za vprašanja, ki so predvsem tehnične narave. Posledica tega je, da se delo pripravljalne komisije na ta način zavlačuje, kar vzbuja resno bojazen, **da pripravljalna komisija ne bo mogla rešiti svoje naloge ter da se vsled tega tudi ne bo mogla sklicati že prihodnje leto prava razorožitvena konferenca.**

Druga ovira na sedanji konferenci je razorožitvena politika Nemčije, katera zastopa stališče neizvedljive popolne razorožitve. Na podlagi napačnega tolmačenja mirovnih pogodb stoji na drugi strani Nemčija na stališču, da v slučaju neuspeha v vprašanju razorožitve, kot jo predvideva pakt o Društvu narodov, prenehajo zanjo vse omejitve glede oboroževanja in da dobi vsled morebitnega takega neuspeha avtomatično popolno svobodo oboroževanja.

Pariz, 17. oktobra. Govoreč o dogodkih na pripravljalni razorožitveni konferenci v Ženevi, podčrtuje »Temps« kot pravo presenečenje popolno spremembo stališča in taktike italijanske delegacije. **Italija** — pravi list — **brani in zastopa letos stališča, ki jih je lani in predlanskim srdito pobijala.** Italijanska delegacija se dalje namenoma priključuje Nemcem in Rusom vsakokrat, ko se ima izjaviti o doktrinah in metodah, glede katerih se morejo italijanski interesi, kolikor so znani, le težko ujemati z nemškimi in sovjetskimi interesi. Človek si ne more kaj, da bi ne videl v tem zadržanju posledico nekake evolucije, na katero se je že opozarjalo in ki **gre v smeri približevanja Rimu k Berlinu in celo k Moskvi.** In to kljub temu, da kažejo vplivni nemški krogi v tem pogledu precejšnjo rezerviranost, kakor se jasno vidi po komentarjih nemškega tiska o sprejemu, ki sta ga priredila Rim in Mussolini sam odposlancem Stahlhelma. Novo stališče Italije je očitno narekovano po neposrednih političnih skrbeh fašistovske vlade. Naj zadostuje, da se to dejstvo ugotovi, ne da bi se izvajali iz njega splošni zaključki.

Ženeva, 17. novembra. AA. Razorožitvena komisija je soglasno zavrnila predlog sovjetskih odposlancev o tem, da se naj predlogi velesil, ki so bile zastopane v Londonu, nadomeste s predlogom o proporcijonalem zmanjšanju vojnih mornaric.

Pred ostavko Vaugoinove vlade

Dunaj, 17. novembra. n. Vse kaže, da bo ta teden v Avstriji nastopila vladna kriza. Vaugoin bo bržkone podal ostavko, če se mu ne posrečijo pogajanja z dr. Schoberjem. **Izgleda pa, da Schober ne namerava sodelovati z Vaugoinom.** Če poda vlada ostavko, se bodo takoj začela pogajanja za sestavo nove vlade. Kandidatje ministrskega predsednika so bivši kancelar dr. Ramek, deželni poglavar v Spodnji Avstriji dr. Buresch in sedanji trgovinski minister dr. Heinl. Seipla ne imenujejo, ker je momentano bolan.

Včeraj so imeli heimwehrovci zborovanje, na katerem je nastopil knez Starhemberg s prav senzacijonalnim govorom. Dejal je, da je Heimwehru vseeno, če v Avstriji nastopi desničarska ali koalicijska vlada, **bodočnost je v rokah heimwehrovske vojne organizacije, kateri je treba sedaj posvetiti vso skrb.** Končno je izjavil, da vežejo Heimwehrovce in Hitlerjevce intimne vezi in da bo prej ali slej prišlo do sporazuma med obema pokretoma.

Dunaj, 17. novembra. d. V najkrajšem času mora priti do odločitve o usodi Vaugoinovega kabineta. Krščansko-socijalni klub je sklican za prihodnjo sredo, da napravi končnoveljavne sklepe. Tudi krščansko-socijalni deželni glavarji se že posvetujejo na Dunaju o novem položaju. Splošno sodijo, da bo ves Vaugoinov kabinet odstopil, še predno bo sklican parlament. **Vaugoin, Starhemberg in Hueber ne pridejo v novo vlado.**

Naš konzul v Berlinu

Beograd, 17. novembra. AA. S sklepom ministra zunanjih zadev je imenovan za častnega konzula kraljevine Jugoslavije v Berlinu gosp. Kurt Blerod.

Predsednik japonske vlade izven nevarnosti

Tokio, 17. novembra. AA. Ministrski predsednik Hamaguši je izven nevarnosti. (Reuter).

Polom francoske banke

Le Havre, 17. novembra. AA. Tukajšnja trgovinska banka je iznenada zaprla svoje blagajne. Polom banke je povzročil splošno paniko med vlagatelji. Mnogi so prišli ob vse svoje prihranke.

Uradne ure po carinarnicah

Beograd, 17. novembra. AA. Carinski oddelek ministrstva za finance je poslal okrožnico vsem carinarnam in carinskim blagajnam, v kateri predpisuje delovni čas od 8.—12. in od 14.—17. vsak delavnik razen sobote; v soboto pa od 8. do 14. ure.

Pristojnost konzulov republike Čile v naši državi

Beograd, 17. novembra. AA. Po novi upravni razdelitvi naše kraljevine je izvršena teritorijalna razdelitev pristojnosti konzulov republike Čile v naši državi tako-le: konzulat v Dubrovniku je pristojen za Zetsko banovino, konzulat v Zagrebu pa za vse banovine kraljevine Jugoslavije izvzemši Zetsko banovino.

Prva seja indijske konference

London, 17. novembra. AA. Davi se je vršila v saintjameski palači pod predsedstvom MacDonalda prva plenarna seja indijske konference. Vsi delegati so bili zbrani. Britsko Indijo zastopa 57 delegatov. Zadnja dva zastopnika sta prispela iz Indije v soboto. Konferenci prisostvuje 17 zastopnikov indijskih držav in 15 delegatov angleškega parlamenta. Konferenci je dodeljenih 31 tajnikov in 5 visokih udanikov s posvetovalno pravico.

Razpust opozicijske stranke v Turčiji

Ankara, 17. novembra. AA. Opozicijska stranka Fethi-beja je razpuščena.

Pariz, 17. novembra. AA. Kakor poročajo iz Ankare, se je razšla liberalna stranka Fethibeja. Poslanci te skupine bodo ustanovili novo neodvisno stranko. Kot razlog za prenehanje liberalne stranke navajajo neuspeh te skupine v parlamentu.

Kako bodo proslavili Otonovo polnoletnost

Budimpešta, 17. novembra. n. Legitimistični krogi izjavljajo z ozirom na proslavo polnoletnosti nadvojvode Otona, ki bo 20. novembra, da ne bodo priredili nikakih manifestacij in ne izdali nikake deklaracije al poslanice bodisi na Madjarskem ne v Avstriji. Gotovo je edino to, da odpotuje v Belgijo posebna delegacija, ki se je sicer ne bo udeležil noben madjarski nadvojvoda, pač pa grofi Franjo in Josip Hynyaki, Karoly, Anton Szigray, Josip Cziraky, Palaviczini in baron Szterenyi. Na Dunaju se bodo tej deputaciji pridružili zastopniki avstrijskih legitimistov. V Budimpešti bo škof Mikes daroval večano mašo, grof Apponyi pa bo imel daljši govor, o katerem se govori že sedaj mnogo. Avstrijski legitimisti bodo pa priredili 20. t. m. zborovanje, na katerem bo nastopil general Dankl. Kako pa bo to zborovanje izgledalo, si more pač vsakdo misliti, če pomisli, da je cesarju zvesta ljudska stranka pri zadnjih voditvah v Avstriji dobila komaj 156 glasov.

Akcija za znižanje cen v Nemčiji

Berlin, 17. novembra. AA. Vlada nadaljuje z akcijo za znižanje cen živil in ostalih potrebščin.

Proračunski odbor je sprejel predlog komunistov, ki poziva vlado, naj določi posebno ceno za sveže meso, ki ga bodo kupovali brezposelni delavci in člani revnih stanov. Predlog bo izzval v parlamentu ostre borbe, ker se mu bo uprla vlada iz proračunskih razlogov. Z njim bi bil proračun obremenjen za 640 milijonov mark.

Slovenski vzgled

Lepo priznanje je doživela Slovenija z govorom predsednika vlade, gen. Živkovića na seji občinskega sveta in pozneje na banketu v Unionu. V lapidarnih besedah se je spomnil nacij. zaslug Ljubljane za časa septemberskih dogodkov, ko je vsa Ljubljana pozabila na vse strankarske spore in se vsa združila v nacijonalni misli, da so na mah bili doseženi uspehi, kakršni so bili preje za časa nesloge sploh nemogoče. Še večje priznanje pa je izrekel predsednik vlade Sloveniji in Ljubljani v svojem unionskem govoru, ko je poudaril, da so bili Slovenci tisti, ki so takoj iz prvega početka pravilno razumeli velike zgodovinske namere 6. januarja in s svojim sodelovanjem pomagali vladi pri izvrševanju njene velike in težke dolžnosti.

Čisto v slovenski tradiciji je, da so bili Slovenci prvi, ki so sprejeli 6. januar in pomagali vladi s svojim sodelovanjem, da čim preje na vsej črti zavlada jugoslovanska misel. Kajti Slovenci, ki so od Jugoslovanov najbolj izpostavljeni, so bili tudi od nekdaj najbolj za jugoslovansko misel. Ta jim je bila naravnost garancija za njih lasten obstoj in zato je vedno vsak Slovenec polagal največjo važnost na to, da bi bilo vse v Jugoslaviji bolj v redu in da bi bila država čim bolj močna. Ta želja je bila tako živa in tako silna, da so zašli tu pa tam Slovenci v opozicijo samo zato, ker se je po njih mnenju vršila konsolidacija Jugoslavije prepočasi. Šesti januar pa samo hoče doseči forsirano konsolidacijo in zato je naravno, da so Slovenci za 6. januar.

Čisto pa so Slovenci zvesti svojim tradicijam šele takrat, kadar niso le načelno za 6. januar, temveč kadar praktično dokazujejo, kako je treba do zadnje podrobnosti izvesti 6. januar. V tem oziru pa je treba najprej pokazati, kako je mogoče sodelovanje vseh praktično izvesti. Tu morajo Slovenci podati naravnost vzgled za vse druge, da bodo vse druge pokrajine že mogle izkoristiti izkušnje Slovencev. Šele tedaj, kadar bodo Slovenci podali ta vzgled, bodo v resnici zvesti svojim tradicijam in šele takrat bo tudi v celoti veljalo priznanje, ki jim ga je izrekel predsednik vlade.

Zaenkrat pa Slovenci pravega vzgleda za složno delovanje vseh še niso podali in če to konstatiramo, potem le s tem namenom, da damo podbudo, da bo ta vzgled čim preje podan. Je tako, kakor da bi imeli nekateri strah prevzeti tudi zadnje konsekvence šestojanuarske politike. Včasih bi človek skoraj moral dobiti utis, da bi bili nekateri tudi za te konsekvence, če drugi ne bi bili. Skoraj je tako, ko da bi se pri prizadevanju za popolno izgraditev jugoslovanskega programa pojavljalo staro tekmovanje, kakoršnega smo poznali le za časa strank. Mogli bi tudi reči, da bi bili eni tudi za vse konsekvence, če drugi ne bi bili za. Vse kaže, kakor da se hoče, da bi ostal en del v opoziciji, drugi pa se ponašal, da edino pravilno razume načelo 6. januarja.

Ta strah, to enostransko stališče, ta mnogo preveč egoistična želja dokazujejo, da nekateri v celoti še niso razumeli 6. januarja in da so v svojem jedru ostali še dostopni stari miselnosti. Ni se pri njih še izvršil oni notranji preobrat, ki edino omogoča čisto izvrševanje jugoslovanske misli. Bistvena zahteva 6. januarja je baš v tem — in vse vladne izjave so to potrdile — da se staro čisto pozabi in da se živi le po novih temeljih. Brezpomembno je, kakšne usluge je kdo storil nekoč tej ali oni stranki, važno je le to, kaj je kdo storil sedaj za jugoslovansko misel. Ta kriterij mora zavladati, če smo načela 6. januarja v resnici popolnoma osvojili.

Slovenci, ki živimo na silno izpostavljenih tleh, bi že lahko enkrat spoznali, da so vsi ti oziri, ki izhajajo iz bivšega strankarskega življenja, tako malenkostni, da se vpričo velikih svetovnih dogodkov, ki se že vrše ali pripravlja, res ne izplača zaradi njih zmanjševati odporno silo naroda. Vsi ti spori pomenijo samo zapravljanje časa in tratenje sil, dočim bi morali izkoristiti prav vsako minuto in preprečiti izgubo tudi vsakega drobca naše sile. Na eni strani gospodarska kriza, na drugi napetisti v zunanji politiki, mi pa se ukvarjamo s strastjo z vprašanji, ki so čisto stranskega pomena in ki sploh ne morejo odločilno poseči v naše življenje.

Veliko priznanje, da smo bili Slovenci prvi za 6. januar, smo dobili, naj sledi temu priznanju drugo, da smo tudi kot prvi znali živeti po načelih 6. januarja. Šele to bo res pravo priznanje in šele to nam v resnici v ponos, a tudi v korist.

Nove podrobnosti o političnih preganjanjih v Italiji

Nad sto bivših politikov aretiranih — Nasilja novih omladinskih fašistovskih organizacij — Številne aretacije delavcev v Škednju pri Trstu

Pariz, 17. novembra. n. Italijanski protifašistovski listi kot tudi večji del francoskega tiska, posebno levičarskega, objavljajo obširna poročila o veliki ofenzivi, ki jo je počel fašistovski režim v Italiji proti sumljivim elementom. Ofenziva ni naperjena le proti režimu neljubim politikom, nego tudi proti industrijcem in trgovcem. Končno pred novimi izpadi fašistovskega režima niso varni niti fašisti sami, če je režim videl na njih le senco sumljivosti. Po Mussolinijevem govoru dne 27. oktobra so začele policijske oblasti preganjati, aretirati in konfinirati vse mogoče ljudi, mlade na novo ustanovljene fašistovske organizacije pa javno na ulicah napadati vsakega neljubega človeka — prav kot ob času, ko je fažizem vzel oblast v svoje roke.

»Liberta« trdi, da je ta besna ofenziva posledica direktne zahteve Mussolinijeve. Širijo se govorice iz Mussolinijeve okolice, da so njegovi bližnji sodelavci v velikih skrbeh zaradi njegovega zdravja, ker je baje pokazal znake duševnega neravnovesja. List objavlja o teh govoricah nekoliko primerov in pravi, da Musolini 27. oktobra sploh ni govoril, nego da je zbranim veljakom fašistovske stranke le dejal: Nočem vas dolgočasiti s čitanjem govora, ki ga boste itak čitali v tisku, saj ga bo prinesel v celoti. Mesto, da bi govoril, jim je sporočil, da je treba brez ozira čistiti stranko in fašistovske sindikate ter pozapreti in konfinirati vse one, ki bi na kakršenkoli način mogli biti nevarni fašistovskemu režimu.

Oblasti so kot prvega aretirale nekdanjega ministra Belottija, ki je v družbi z bivšim ministrskim predsednikom Bonomijem nameraval izdajati liberalno gospodarsko revijo. Nato so sledile po vrsti aretacije mnogih bivših ministrov, politikov, vseučiliščnih profesorjev, odvetnikov, državnih uradnikov in končno višjih častnikov in generalov. V poročilih, ki jih je dovolil režim fašistovskemu tisku, imena vseh onih, ki so bil aretirani, niso bila navedena. Listi so le javili, da so politične varnostne oblasti zaprle okrog 20 oseb.

V prvih 15 dneh po praznovanju osme obletnice fašistovskega režima, poroča »Liberta«, **da so fašistovske oblasti aretirale preko 100 oseb, največ v Milanu in Napolju.** Med aretiranimi je tudi sin bivšega ministra Ammendole, mnogo njegovih prijateljev, med njimi tudi sin grofa Dorie. O usodi aretirancev ni mogel nihče izvedeti nikake natančnejše novice. Znano je le, da so oblasti po nalogu iz Rima zbrale vse te osebnosti v zaporih v Brescii in Veroni. »Liberta« pravi, **da so v Brescii na novo otvorili stare avstrijske zapore.**

V zaporih postopajo s temi ljudmi zelo nasilno. Tako so trpinčili Roberta Vina, ki je v času vojne dobil visoko vojno odlikovanje. Nato so ga vsega krvavega prepeljali v Rim in ga oddali v zapore posebnega sodišča. **Znani filozof Renzi je v zaporih v Veroni umrl.** »Liberta« pravi, **da so ga mučili do smrti.** O njegovi smrti ni noben italijanski list v Italiji ničesar poročal. V milanskih in genovskih listih so objavili le osmrtnico za pokojnim, antifašistovski listi v Parizu in v Švici pa so objavili dolge nekrologe.

List poroča nadalje, da so v Bergamu aretirali vseučiliščnega profesorja Rossija in ga prepeljali v Milan. Med potjo jim je skušal ubežati ter je skočil iz vlaka, pa so ga ponovno aretirali. List objavlja tudi druge senzacijonalne vesti. Tako pravi, da so tudi bivši ministrski predsednik Salandra, bivša ministra Falcioni in Soleri obtoženi, da so sodelovali z generalom Caviglio in Belottijem in da so bržkone tudi oni že aretirani.

»Liberta Stampa«, ki izhaja v Luganu, poroča, da je imelo posebno sodišče nekaj tajnih procesov, da je že več protifašistovskih veljakov obsodilo na dolgoletno ječo in jih odpravilo v zapore v južni Italiji in na Sicilijo. V Vercelliju, poroča list, je prišlo med fašisti in protifašisti do krvavih spopadov. Skupina članov nove fašistovske omladinske organizacije je napadla gručo mladih ljudi v mestni kazini. Napadeni so se pričeli braniti, toda fašisti so odgovorili s streli in ranili nekaj oseb. Oblasti so aretirale 16 mladeničev.

»Libera Stampa« poroča dalje, **da so policijski agentje tudi v Trstu aretirali mnogo ljudi, posebno v Škednju, kjer da je delavstvo sabotiralo delo v plavžih.** Razdejali so razne naprave v tovarnah. Mnogo delavcev so spravili v zapore in jih bodo predali sodišču.

Socijalistični »Avanti« poroča, da je v San Stefani v južni Italiji težko obolel socijalist Bergin, eden izmed voditeljev bivše socijalno-demokratske stranke, katerega je posebno sodišče za zaščito države obsodilo na 12 let ječe. V istem zaporu sta na zagoneten način umrla dva od posebnega sodišča obsojena komunista.

Listi objavljajo daljša poročila tudi o gospodarski krizi in naraščanju brezposelnosti. Tako poroča »Liberta«, da je avtomobilska tvornica »Fiat« v Turinu reducirala delo in da imajo njeni delavci v tovarnah posla le po 2 dni na teden. Pričetkom decembra bo tvornica delo še bolj reducirala. Redukcija dela bo trajala bržkone preko božičnih praznikov do prve polovice januarja. Delavcem bodo znižali tudi plače. V tovarnah »Michelin« so odpustili koncem prejšnjega tedna nekoliko tisoč delavcev. V tovarni klobukov Borsalino v Aleksandriji so reducirali delo na tri dni v tednu. Čeprav so v mnogih tovarnah reducirali delo, vendar odpuščajo mnogo delavcev. Tako se je zgodilo v Casoleu v veliki tovarni cementa.

Otvoritev gospodarske konference v Ženevi

Glavni cilj določitev pogojev za uveljavitev trgovinske konvencije

Ženeva, 17. novembra. AA. Danes je začela zasedati konferenca za gospodarske probleme. Ta konferenca je nadaljevanje prejšnjih pripravljalnih konferenc, ki so bile meseca februarja in marca t. l. Kakor znano, je bila na tej pripravljalni konferenci izdelana prva trgovinska konvencija, ki jo je podpisalo 18 držav in ratificiralo 5. Na tej konferenci se bodo obenem obravnaval tudi cel niz vprašanj, ki pridejo na dnevni red kasnejših pogajanj. V toku teh pogajanj se je uspešno obratovala koordinacija gospodarstva raznih držav z racijonalizacijo organiziranja pridelovanja, menjave in dobave.

Gospodarska konferenca, ki se je danes sestala, si je zadala nalogo, **da v prvi vrsti ugotovi pogoje za uveljavitev omenjene trgovinske konvencije.** Razen tega je v skladu z željo, izraženo na 11. skupščini Društva narodov, Svet Društva narovdov pozval države, zastopane na tej konferenci, da postavijo na dnevni red vprašanja poznejših razprav.

Na sestanku konference so povabljene vse države, ki so se udeležile pripravljalne konference za gospodarstvo v mesecih februarju in marcu.

Neuspeh britanske imperijalne konference

Vprašanje gospodarskega sodelovanja z dominijoni je ostalo nerešeno

London, 17. novembra. Angleška javnost je v sedanjem hipu pod vtisom zaključka imperijalne in začetka indijske konference. Nad rezultati imperijalne konference so konservativni krogi in listi skrajno razočarani. Dejstvo, da se ni napravil glede gospodarske enotnosti imperija nikak konkreten sklep in da se je to vprašanje odložilo do prihodnjega leta, ko bo sklicana v Ottawo posebna gospodarska konferenca, se **označa kot popoln neuspeh konference.** Amery, minister za dominijone v prejšnji Baldwinovi vladi, objavlja v »Timesu« članek, da je treba pripisovati krivdo za neuspeh le londonski vladi, kajti o glavnem vprašanju, t. j. o zaščitnih tarifih, ni hotela z dominijoni niti razpravljati. Laburistični in liberalni listi pa popolnoma odobravajo stališče vlade ter hvalijo njeno odločnost, **s katero da se je znala upreti pritisku dominijonov.**

London, 17. novembra. AA. Danes bodo vprašali v spodnji zbornici ministrskega predsednika Mac Donalda, kdaj bo poročal o delu imperijalne konference. Splošno menijo, da se bo o tej zadevi vršila v parlamentu v kratkem izčrpna debata. Nekateri konservativni krogi so izrazili mnenje, da so rezultati imperijalne konference na gospodarskem polju nezadostni. V resnici se je razprava o gospodarskih vprašanjih le odgodila in se bo nadaljevala na konferenci v Ottawi, ki bo, kakor pravijo »Times«, omogočila nadaljnji napredek.

Izgon turških emigrantov iz Grčije

Atene, 17. novembra. AA. Po poročilih listov je sklenila grška vlada, da prepove bivanje v Grčiji onim muslimanom, ki so delovati proti Kemalovi vladi, češ da grška vlada ne more dopustiti, da se po sklepu grško-turškega prijateljstva vodi iz Turčije sovražna akcija proti Turčiji in njenemu predsedniku. Listi Venizelosove stranke naglašajo, da so bili ti ukrepi popolnoma upravičeni. Po prijateljski pogodbi in sporazumno z novo Turčijo ne more grška vlada dopustiti kake antikemalistične akcije v Grčiji.

Zakon o strokovnih šolah

Beograd, 17. novembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za socijalno politiko in narodno zdravje podpisal in proglasil zakon o strokovnih šolah za pomožno osoboje v socijalni in zdravstveni službi.

§ 1. pravi, da se v teh šolah pripravlja osobje za socijalno in zdravstveno službo. To so šole za dojilje, šole za zdravstvene pomočnike, šole za bolničarje in bolničarke in šole za babice. § 2. pravi, da obstoje šole za dojilje v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Skoplju. V Beogradu je to samostojna ustanova, ki jo upravlja odbor, setoječ iz predstavnikov socijalne politike in narodnega zdravja ter predstavniki društva Rdeči križ. Upravlja se šola po pravilniku, ki ga bo predpisal minister za socijalno politiko in narodno zdravje v sporazumu z društvom Rdeči križ. § 3. določa, da se sprejmejo v šole učenke, ki so dovršile 4. razred srednje ali meščanske šole. Pouk traja tri leta ter poleg tega še tri mesece pripravljalnega tečaja. Na šolo se sprejemajo učenke, ki so dovršile pripravljalni tečaj in napravile izpit iz predmetov, ki se bodo na tem tečaju predavali. Razpored predavanj na šoli bo predpisal minister za socijalno politiko in narodno zdravje. Šolsko leto se začne 1. septembra vsakega leta. Pouk v prvem in drugem šolskem letu traja 11 mesecev, v tretjem pa 10 mesecev. Poleg šol obstoje internati za učenke, v katerih bodo stanovale. Učitelji na te vrste šolah so zdravniki - specijalisti za predmete, ki se bodo predavali, profesorji srednjih šol in univerz ter drugo strokovno osobje. Učitelje postavlja minister za socijalno politiko in narodno zdravje. Izpiti se polagajo prvič po 3mesečnem pripravljalnem tečaju, nato pa po vsakem končanem semestru. Izpiti se polagajo v ustanovah, katere so učenke obiskovale, pred komisijo, ki jo sestavlja predstavnik ministrstva za socijalno politiko in narodno zdravje, upravnik šole in učitelji predmetov, ki so se predavali. Šolo za dojilje upravlja ravnatelj, ki vodi administracijo, upravlja inventar, sklicuje konferenčne seje učiteljev itd. Ako je število učenk manjše od 50, so nastavnice lahko tudi sestre. Nad učenkami se bo vodila zdravstvena kontrola.

Povratek ministra Serneca v Beograd

Beograd, 17. novembra. l. Z današnjim brzovlakom ob 8.20 je prispel v Beograd minister za gozde in rudnike inž. Dušan Sernec.

Seja VZS

Beograd, 17. novembra. k. Danes popoldne ob 16. uri se je setal plenum VZS. Na dnevnem redu njegovega setanka je bila razprava o gradbenem zakonu. VZS bo po zaključitvi debate o novem gradbenm zakonu razpravljal o nekaterih pravilnikih iz raznih resorov. Dnevni red o tem delu še ni določen.

Imenovanja

Beograd, 17. novembra. AA. S sklepom ministra za gradnje in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta so postavljeni pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani:

za poštnohranilniško uradnico v 3/II Stana Vidmar;

za računovodjo v 3/II Julija Rojšek, pripravnica pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani v 4/II;

Ivana Deutsch, uradnica podružnice Poštne hranilnice v Ljubljani, je premeščena k podružnici Poštne hranilnice v Zagrebu.

Tajna pogajanja med laburisti in liberalci

London, 17. novembra. n. Politični sotrudnik tukajšnjega lista »Daily Telegraph« je objavil v listu vest, da so se pričeli v poslednjem času liberalci tajno pogajati z zastopniki delavske stranke baje pojavila nova struja, ki namerava pripraviti MacDonalda do demisije. Njegovo mesto naj bi zasedel sedanji zunanji minister Henderson. Širijo se govorice, da se je polotil delavske stranke strah pred porazom pri bodočih parlamentarnih volitvah.

Splošna stavka na Španskem

Madrid, 17. novembra. d. V protest proti nastopanju pri spopadih zadnjega petka, ko je redarstvo pri pogrebu štirih ponesrečenih stavbnih delavcev ubilo štiri delavce, kakih 50 pa ranilo, je bila včeraj sklenjena splošna stavka, ki naj traja 48 ur, t. j. do ponedeljka zvečer. Za življenjsko važne obrate in za javni promet je stavka omejena na 24 ur. Zato niso izšli časniki, gledališča, kinematografi, kavarne in gostilne pa so bile zaprte. Cestna in podzemska železnica je v nedeljo do 5. popoldne počivala.

Madrid, 17. novembra. n. Kljub splošni stavki je potekel včerajšnji dan docela mirno. Oblasti so aretirale 29 oseb. Gledališča in kinematografi so bili včeraj odprti, večina kavaren pa zaprta. Katoliška lista »ABC« in »El Debate« sta bila edina, ki sta izšla. Prodajali so ju pod policijskim varstvom. Prebivalstvo je kupovalo kruh v ojaških pekarnah. Začeli so stavkati tudi železniški delavci, šoferji in tramvajski vozniki. Vseučiliščniki so na vseučilišču izobesili zastavo, vendar se je policiji posrečilo jo sneti.

Bethlenova pot v Berlin

Budimpešta, 17. novembra. n. Tukajšnji listi mnogo pišejo o potovanju ministrskega predsednika grofa Bethlena v Berlin. Spremljala ga bo njegova soproga. V Berlin prispe v soboto dopoldne. Listi pravijo, da uživa grof Bethlen v Nemčiji velik sloves, tem bolj, ker je eden najstarejših ministrskih predsednikov, saj vodi sedanji madjarski režim nepretrgoma **že 9 let.** Nadalje pravijo likti, da **sta Madjarska in Nemčija** že stoletja navezani **druga na drugo in da** bo Bethlenova pot le **izraz novega dokaza starih** vezi.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 17. novembra. d. Dunajska vremenska napoved za torek: Mrzlo vreme, menjaje se oblačno V Severnih Alpah sneg in jutranji mraz.

Razstava Strahlove zapuščine

V nedeljo dopoldne ob enajstih je v veliki dvorani Narodnega doma predsednik Narodne galerije g. dr. Windischer ob lepi udeležbi občinstva otvoril eno najzanimivejših, najlepših umetniških razstav, kar jih je Ljubljana doživela: razstavo slik in starinskega pohištva, pridobljenih iz zapuščine zadnjega starološkega graščaka Karla viteza Strahla. Dr. Windischer je v kratkem nagovoru slavil spomin velikega, dasi po poreklu tujega, vendar slovenski kulturi tako naklonjenega in našo staro umetnost tako ljubečega plemiča, ki je s svojim testamentom omogočil, da sta si vso ogromno, dragoceno zbirko, ki se je v teku časa stekla v njegovem gradu, pridobila Narodna galerija in Narodni muzej in je tako ostala naši zemlji in našemu narodu. Razstava je tako poklonitev Strahlu in njegovemu rodu, obenem pa nas nje mnogovrstno bogastvo navdaja z domovinskim ponosom — človek bi skoraj ne mogel verjeti, da je mogoče v enem samem domu na Slovenskem hraniti toliko dragocenih umetnin. Govornik se je hvaležno spominjal prvega bana Dravske banovine ing. Šerneca, ki je velikodušno in z globokim razumevanjem priskočil Narodni galeriji in muzeju na pomoč, da se je razstavljena zbirka mogla v tako popolnem obsegu pridobiti, in apeliral na naša avtonomna mesta, da tudi ona od svoje strani gmotno podpre Narodno galerijo, ki je s pridobitvijo pričujoče zbirke v resnici izvršila dejanje sekularnega pomena. Nato je g. predsednik razstavo otvoril.

Za njim je povzel besedo univ. prof. dr. Izidor Cankar, ki je govoril o umetniško-zgodovinskem pomenu razstave in med drugim izvajal:

»Razstavljeno je tukaj skoraj vse, kar je po smrti Karla Strahla prešlo v javno last, toda pohištvo in hišni pribor pripadata obrtnemu oddelku Narodnega muzeja. Ta muzej bo spomladi priredil lastno razstavo svoje znamenite, z najnovejšimi pridobitvami bistveno pomnožene umetno obrtne zbirke in tedaj se bo pač tudi o teh predmetih iz Strahlove zapuščine več govorilo. Kar se tiče tu obešenih slik — skulpture v starološkem gradu takorekoč ni bilo — so kaj raznolične, po času svojega postanka, po svoji lokalni provenienci in po svoji umetnostni vrednosti, tako da vidite tu zbrana dela skoraj štirihsto let, razen slovenskih italijanske, flamske, holandske, nemške slike ter vso lestev umetniških kvalitet od mojstrovine do revne kompozicije samostanske diletantke in do slikarskega izdelka, ki šteje v kulturno zgodovino kvečjemu kot ilustracija nravi. Poleg prav dobro ohranjenih slik visijo druge, ki so zelo defektne ali za silo restavrirane, ali po nevedni roki pokvarjene, ali z mazaškim pogumom neusmiljeno in do nespoznavnosti preslikane.«

Nato je dr. Cankar kot bistveno dopolnilo dosedanjemu umetnostno-zgodovinskemu bogastvu Narodne galerije navedel dela Rottmayerja, Metzingerja, Cebeja, Martina Joh. Schmidta, Leopolda Lajerja, Jurija Šubica in celo vrsto brezdvomnih mojstrovin, katerih avtorje pa bo mogoče dognati šele po dolgotrajnih raziskavanjih. Potem je nadaljeval:

»Lep dar je prejela slovenska javnost s Strahlovo zbirko in vendar je, gospe in gospodje, za N. G. to nekakšen danajski dar N. G. si laska, da je ta razstava zanimiva za vsakega poznavalca in ljubitelja naše umetnosti A da je to lepa razstava, si laskati ne more. Na mnogih slikah leži morda stoletni prah, veliko večino kvarijo plasti kasnejših, grobih preslikavanj, mnoge slike vise na razpokanih, preperelih slabo zakrpanih platnih, malo jih je takih, ki bi imele javni, narodni zbirki primerne okvirje, vse pa potrebujejo strokovne zgodovinske obdelave. Ta zbirka pomeni torej za N. G. novo delo, ki bo stalo mnogo časa, ki ji bo rodilo mnogo stroškov ii ki bo zaposlilo, če naj bo dobro opravljeno, mnogo ljudi. Če naj bo to delo dobro opravljeno, bi morala biti pri njem zaposlena vsa slovenska javnost; toda slovenska javnost se — mimo te resnice hodeč, ne smemo več obračati glave — ne zaveda docela svojih dolžnosti do N. G. Ta zavod je v popotnem programu vsakega kulturnega tujca, ki obišče Ljubljano, ta zavod je v vzgojnem programu marsikatere naših mestnih in kmetskih šol, nujno spada k mestu, kakršno hoče biti Ljubljana, in tvori sestaven del našega narodnega prosvetnega programa, toda v naših javnih in zasebnih budžetih ga ni, če izvzamemo banovino, ki naj bo za to svojo uvidevnost zahvaljena, in maloštevilne dobrotnike, katerih velodušje zasluži tem večjo hvaležnost, čim manj je videti smisla zanj. Vsi bomo morali storiti, kar moremo, da plemenita tradicija družine Strahl, ki nam je tuja po krvi in mišljenju in ki je vendar z dejanjem pokazala ljubezen do zemlje, na kateri je živela, najde močnih in trajnih korenin tudi med nami samimi.«

Razstava je na obiskovalce napravila silen, mogočen vtis. Toda Narodna galerija si je s to novo zbirko nakopala lepih, pa težkih nalog: ves ta material bo treba zdaj kritično razbrati, odbrati dela, ki so umetniške cene, za stalno definitivno razstavo, ki jo Narodna galerija pripravlja, stvari historične vrednosti dodeliti muzeju, restavrirati, dognati mojstre itd. Pri tem delu bo upravičeno pričakovala pomoči od vsakogar — od javnosti in od oblasti.

Nastavitev živinozdravnika v Zagorju

Sestanek zastopnikov petih občin — Bližnja realizacija načrta kmetijske podružnice

Zagorje, 16. novembra.

Danes popoldne ob 2. uri so se na poziv kmetijske podružnice zbrali na Lokah v občinski pisarni zastopniki petih občin, ki so zainteresirane na nastavitvi živinozdravnika, da se izjavijo in podajo mnenja svojih občin. Sestanka so se udeležili: za Zagorje g. Ivan Bajcer, za Ržiše gg. župan Cencelj Franc, Omerzu Ivan in Zupan Leopold, za Kotredež gg. Forte Ivan in Drnovšek Jože, za Kolovrat g. Lovrač Ivan, za Trojane gg. Zupan Ivan in Brvar France, kmetijsko podružnico pa je zastopal njen načelnik ški župan g. Cencelj. Besedo povzame g. Kočitelj g. Lojze Kolenc.

Za predsednika sestanka je bil izvoljen ržilenc, ki poroča o dosedanjih ukrepih glede nastavitve živinozdravnika. Iz njegovih stvarnih izvajanj povzemamo: Vprašanje o živinozdravniku v našem okolišu je na novo poživela kmet. podružnica, ki se ni bala naporov, da ga tudi izvede. Do te ideje so jo privedli mnogi razlogi, eden izmed glavnih pa je bil, množeče se živinske nesreče. Letos na pr. je poginilo toliko svinj vsled rdečice, da že ta vsota prekaša ono, ki bi bila potrebna za živinozdravnika. Dalje bi bilo omogočeno pospeševanje živinoreje, ureditev vzornih hlevov, kontrola nad plemensko živino, ustanovila bi se živinska samopomoč v obliki zadruge, a vse to je popolnoma izključeno, če ni v kraju za to poklicanega strokovnjaka. V dolini je mnogo mesarjev, ki pokoljejo mnogo glav živine, mesogledstvo pa je prepuščeno laikom. Tudi mesni trg bi bil možen, na katerega bi imeli dostop razen mesarjev tudi okoliški kmetje, kar pa zopet ni izvedljivo brez živinozdravniške kontrole. Gospod Kolenc apelira na prisotne zastopnike, naj pokažejo razumevanje za prepotrebno stvar ter podvržejo interese posameznih občin splošni koristi.

Za kritje stroškov, ki bi nastali z nastavitvijo živinozdravnika, sta občini Ržiše in Kotredež pripravljeni prispevati vsoto po 6.000 Din in sicer želi prva, da je sedež živinozdravnika na Lokah, druga pa, da je v Zagorju. Občina Kolovrat bo prispevala proporcijonelno po davčni moči, občini Kandrše in Trojane pa sta prispevek odklonili, vendar je upati, da bosta še uvideli nujnost živinozdravnika in podprli skupno akcijo. Glavni prispevek bo pač dajala občina Zagorje.

Nato se je razvila debata, kje bi naj bil sedež živinozdravnika. Radi te točke se je pred leti že skoraj izpeljana nastavitev živinozdravnika razbila, ker ni bilo pravega razumevanja. Končno so se vsi zastopniki zedinili, da naj bo sedež v Zagorju, kajti zagorska občina bo nosila glavno breme. V kraju je lekarna, opravljanje mesogledstva, morda tudi izvoz živine in dr.

Sklenilo se je, naj kmetijska podružnica razpošlje vsem prizadetim občinam reverze, s katerimi se bodo zavezale, da velja njihov skleh o prispevanju za nastavitev živinozdravnika vsaj za dobo 10 let. Vse ostalo bo uredil in izpeljal ožji odbor, sestavljen iz zastopnikov občin Zagorje, Kotredež in Ržiše s sodelovanjem kmetijske podružnice. Zastopniki v ta odbor se bodo izvolili na prvih občinskih sejah.

Sestanek zastopnikov občin se je izvršil v najlepšem sporazumu, kar daje jamstvo, da se bo vsa akcija pozitivno izpeljala v najkrajšem času. Uvidelo se je pač, da le složnost rodi uspehe. Tudi kr. banska uprava bo podpirala to stremljenje občin.

Zborovanje učit. društva za slovenjebistriški okraj

Učiteljsko društvo za Slovenjebistriški okraj je zborovalo 15. t. m. v Slov. Bistrici. Udeležba je bila polnoštevilna.

Tov. predsednik je pozdravil navzoče, posebno novo pristopivšo tovarišico gdč. Sabati ter čestital tovarišem, ki odhajajo na nova mesta!

Podal je nato izčrpno poročilo o pokrajinski skupščini v Novem mestu ter o glavni skupščini v Beogradu. Z zanimanjem je učiteljstvo sledilo njegovemu poročilu o boju organizacije za učiteljske pravice posebno v oziru na novi šolski ozir. uradniški zakon!

Ponovno je povdarjal potrebo večje stanovske zavednosti, aktivnosti in predvsem enotnosti in sloge, ker le v njej je moč! Proč z osebnostmi, malenkostnimi nesporazumljenji, kajti sile rabimo za strnjeno delo v važnejših vprašanjih, ki so za vsakega posameznika eminentne važnosti!

Posebno živahno je sledilo članstvo poročilu o regulaciji plač, z željo, da se iste kmalu uresničijo!

Sledila so nato poročila funkcijonarjev društva, iz katerih sledi, da je izmed 61 učiteljev (ic) v okraju včlanjenih v društvu vseh 61 ter je društvo imelo v preteklem poslovnem letu 6 zborovanj s 6 predavanji pedagoško, stanovsko gospodarsko osamosvojitvenega značaja!

Blagajniško poročilo izkazuje 5168 Din prebitka. Sledila je volitev nove uprave. Volilo se je z vsklikom staro upravo razen funkcije tajnika, ki odhaja. Izvoljeni so bili:

Predsednik: Miloš Tajnik; podpredsednik: Jan Žekovič Matko; tajnica: Logar Ana; blagajničarka: Feigl Otilija, vsi iz Slov. Bistrice ter odborniki(ce): Štrigl Anton, Črešnjevec, Živko Janko, Studenice, Logar Franja, Zagorje, Varl Ludvik, Poljčane, RajnerJože, Polskava in Logar Franc, Laporje, ter pregledovalca računov: Vendramin Franjo, Kranjc Alojz.

Po daljši debati se sklene mesečna članarina Din 15, a za z učitelji poročene učiteljice Din 8·—.

Sledilo je predavanje tov. Logarja o tokolvornem tečaju, ki se je vršil med počitnicami v Mariboru. Podal je kratek, izčrpen pregled o programu delovanja v tečaju ter je z natančnejšimi podatki iz raznih predelanih panog rokodornega dela radevolje vsakemu tovarišu na razpolago.

Pri slučajnostih je bil umesten predlog tov. Kopriva, da bi se naj vršili večkrat sestanki upraviteljev iz vsega sreza, kjer bi se medsebojno pojasnjevala in razmotrivala razna upravna vprašanja!

Prihodnje zborovanje se bo vršilo v Slov. Bistrici tekom meseca januarja!

Po lepo uspelem zborovanju se je učiteljstvo sestalo v hotelu »Beograd«, kjer je v tovariškem kramljanju prišel brzo čas ločitve! B. Č.

Poset odličnega franc. rudar. strokovnjaka

Ljubljana, 17. novembra.

Dne 15. novembra 1930. je obiskal univerzo Kralja Aleksandra I. v Ljubljani profesor visoke rudarske šole v St. Etienne-u (Francija) gospod R. Gibrat. G. profesor je bil član delegacije francoske vlade, ki je prišla v Beograd v svrho prisostvovanja slavnostim odkritja spomenika hvaležnosti Franciji. Na svojem povratku se je ustavil v Ljubljani, da ogleda institucije in organizacijo rudarskega oddelka tehniške fakultete naše univerze. Dospel je z jutranjim brzovlakom na glavni kolodvor, kjer sta ga pričakala gosp. predstojnik instituta za rudarstvo prof. ing. A. Kopylov in g. prof. ing. V. Gostiša. V njih spremstvu je obiskal gospod prof. Gibrat g. rektorja univerze in g. dekana tehniške fakultete, si ogledal institute, ki so v zvezi z rudarskim oddelkom, zlasti pa institut za rudarstvo. G. prof. Gibrat se je prepričal, da so se instituti v zelo kratkem času od njih ustanovljenja zelo uspešno razvili in je izrazil svoje pohvalno priznanje na izvršenem delu. Pri odhodu je prisrčno povabil naše gg. profesorje na obisk St. Etiennske visoke rudarske šole, ki je v Franciji druga poleg svetovno znane Ecole de mines v Parizu. Laskavo priznanje inozemskega strokovnjaka gotovo služi v čast naši univerzi in njenim institutom.

Roškarjev fond za napredek kmetijstva

K jubileju Ivana Roškarja

Kakor smo poročali v nedeljo je Ivan Roškar eden prvih borcev za samostojnost in pravice štajerskih Slovencev. Neusmiljeno je žigosal gospodarstvo nemške večine, kakor je govoril slavnostni govornik svetnik g. Gomilšek na slavnostni seji Okrajne hranilnice v Sv. Lenartu. Slov. Štajer je v gospodarskem oziru zanemarjala. Istotako je neumorno deloval kot državni poslanec za koristi Slovenije, osobito za kmeta. Govoril je na neštetih političnih, gospodarskih, mladinskih in prosvetnih zborovanjih. Njegova beseda je bila gladka, vabljiva in vse ga je rado poslušalo. Nasprotnika je znal ugnati, kakor malo kdo. Bil je mož dela, mož značaja, pa tudi mož žrtev. Neustrašeno je podpisal majniško deklaracijo. Ob začetku svetovne vojne je bil preganjan radi svojega narodnega delovanja in so ga z drugimi rodoljubi vred odgnali v graške zapore. Roškar je bil kmetski mož-samouk. Dasiravno je obiskoval samo ljudsko šolo, vendar se je z lastno pridnostjo povzpel zelo visoko. Mnogo je čital in se vedno učil. Bil je zvest svojemu narodu in Bogu. Bil je to izreden mož, ki je znal svoje talente dobro izrabiti v dobro svojemu bližnjemu. Slovenske gorice je preustrojil v narodno zavedne trdnjave in gospodarsko napredne edinice. Govornik je predlagal, da okrajna hranilnica iz čistega dobička svoje vloge na Češkem, katero je rešil naš Roškar, ustanovi poseben Roškarjev fond, ki bi služil za gospodinjske in kmetijske nadaljevalne šole in tečaje v lenarškem okraju. Predlog so sprejeli posebno kmetski možje z velikim navdušenjem.

Obisk črnogorskih kmetov

Vrhnika, 16. novembra.

V soboto, dne 15. t. m. nas je obiskalo 40 kmetov iz Zetske banovine. Bili so prijazno sprejeti. Ogledali so si vzorno moderno posestvo g. Josipa Lenarčiča, ki jim je zaradi res izrednega reda zelo ugajalo. Ogledali so si tudi vrhniško mlekarno, ki jim je pokazala marsikaj, kar še niso videli. Ogledali so si tudi druge znamenitosti Vrhnike in se zadovoljni odpeljali s popoldanskim vlakom nazaj v Ljubljano.

Škofja Loka, 16. novembra.

Davi z jutranjim vlakom so prispeli pod vodstvom kmetijskega referenta na Cetinju g. ing. Djakonovića v Škofjo Loko seljaki Zetske banovine, ki se múde poslednje dneve v svrho ogleda raznih kmetijskih naprav in proučavanja gospodarskih panog v naši ožji domovini. Izletnike, 40 jih je, spremlja Škofjeločan referent za čebelarstvo pri banski upravi Jože Okorn. Črnogorske kmetovalce so sprejeli na kolodvoru poleg ravnatelja banovinske mlekarske šole v Škofji Loki inž. Srečka Šabca zastopnika škofjeloške mlekarske zadruge podžupan Anton Hafner, želeč gostom iskreno dobrodošlico.

S kolodvora so se odpravili izletniki proti mestu, ter so si ogledali vojašnico, vojaško pokopališče, s spomenikom padlih vojakov, novo šolsko zgradbo. Preko Glavnega trga in Spodnjega Karlovca so odšli kmetovalci v prostore mlekarske šole, kjer so jim bili razkazani po direktorju inž. Šabcu vsi prostori zavoda in jim je bil razložen ustroj, poslovanje in smernice mlekarske gospodarske institucije. Ekskurzisti so si ogledali do opoldne še obratne lokale mlekarske šole, nakar so pri Kavčiču na Spodnjem trgu obedovali.

Po spoznanju z županom Hafnerjem in nekaterimi drugimi Škofjeločani so se odpravili izletniki popoldne z avtobusi v Dorfarje in v Žabnico, kjer so si ogledali mnoge sodobne uredbe na kmetijah; stopili pa so v stik tudi z raznimi predstavniki žabniškega zadružnega življenja. Na večer so odšli gostje v Ljubljano; pot pa jih je še popelje na štajersko stran Dravske banovine.

Loško meščanstvo je nenavadne goste prav prijazno motrilo in je s posebnim zanimanjem spremljalo mnoge seljake, opravljene v narodne noše.

Ekskurzijo so spremljali kmetijski inspektor inž. Zidanšek, banovinski referent inž. Černe, upravitelj mlekarske šole v Škofji Loki inženir Šabec, g. Okoren. Zvečer so črnogorski kmetje prišli v Ljubljano, kjer so jim priredili v Zvezdi večerjo. Udeležilo se je je poleg navedenih zastopnik kmetijskega društva ravnatelj inž. Lah, občinski svetnik g. Likozar. Kot zastopnik Kmetijske družbe g. Bukovec. Davi je ta ekskurzija krenila pod vodstvom g. Okorna na kmetijsko šolo v Št. Juriju ob južni železnici.

Svečan krst v Hrastniku

V nedeljo ob 11. uri dop. so krstili tu otročiča rudarja Šuštarja, kateremu je kumoval Nj. Vel. kralj po zastopniku g. podpolkovniku Ivanu Rojniku. G. polkovnik — spremljala sta ga od postaje tuk. komandir in g. Hofbauer — si je ogledal potoma Narodni dom, nato pa se je podal na Šuštarjev dom, kjer ga je sprejela cela vrsta krščenčevih bratov in sester, na čelu jim mati z najmanjšim v naročju.

Po maši se je vršil v Logerjevi cerkvi krst. Kaplan, g. Žalar, se je spominjal s patriotičnimi besedami doma Nj. Vel., nakar je opravil krst. Pri mali zakuski je oddal g. polkovnik kraljeva darila, ki mu jih je prinesel večer prej iz Beograda poseben kurir, in sicer zlat križec na verižici ter cekin v etuiju.

G. polkovnik si je ogledal nato še rudarsko kolonijo ter stopil tudi v posamezna stanovanja. Snaga v teh ter prijaznost delavcev mu je bila izredno všeč ter bo oboje omenil tudi v svojem poročilu na Nj. Vel. kralja. Želimo, da se bo mali krščenec krepko razvijal ter da bo delal vselej le čast svojemu visokemu kraljevemu botru,

Požar radi malomarnosti in nepazljivosti

Škoda je krita z zavarovalnino

Kranj, 16. novembra.

V četrtek 13. novembra je začela nenadoma goreti hiša Marije Mulej v Lužah pri Šenčurju št. 13. Požar je vpepelil nadstrešje hiše, ostalo so rešili pred ognjem domači gasilci. Prizadeta škoda znaša 27.000 Din, vendar pa je bila posestnica zavarovana za pogorele objekte pri zavarovalni družbi »Dunav« za 12.500 Din, pri Vzajemni zavarovalnici pa za 10.425 Din. Torej se škoda skoraj krije z zavarovalnino.

Marija Mulej je popoldne zakurila v peči, da bi pekla kruh. Sama prizna, da že dolgo ni bilo v hiši dimnikarja, ki bi ometel peč. Zato ni čudno, da so se vnele saje nad pečjo. Mulejeva je bila radi te malomarnosti prijavljena srezkemu sodišču v Kranju.

Gledališče

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 18. nov.: Zaprto.
Sreda, 19. nov.: »Razbojniki«. Red B.
Četrtek 20. nov.: »Serija A-000001«, premijera. Red A.
Petek, 21. nov.: Zaprto.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 18. nov.: »La Mascotte«. Red A.
Sreda, 19. nov.: »Boheme«. Red D.
Četrtek, 20. nov.: »Faust«. Gostuje g. Roman Wraga, basist varšavske opere. Red E.
Petek, 21. nov.: Zaprto.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Torek, 18. nov. ob 20. uri: »Dnevi našega življenja« ab A. Kuponi.
Sreda, 19. nov.: Zaprto.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Ponedeljek, 17. nov. ob 20. uri.: »Gospa ministrovka«. Gostovanje Mariborskega gledališča.

Gostovanje subrete Milke Michlove v mariborskem Narodnem gledališču. V soboto je v vlogi Marice v Leharjevi opereti »Škrjančkov gaj« gostovala v mariborskem Narodnem gledališču gdč. Milka Michlova iz Zagreba. Pokazala je, da je temperamentna subreta z veliko rutino in simpatičnim, dokaj močnim in izoblikovanim glasom, vendar ni pokazala nič novega, kar bi presegalo nastope naših domačih moči. Gledališče je bilo napol prazno, jezik na odru pa še slabši kakor običajno. V isti vlogi je gdč. Michlova nastopila tudi v nedeljo popoldan. R. R.

Iz mariborskega gledališča. Danes v torek, 18. t. m. se bo ponovila igra znamenitega ruskega pisatelja Leonida Andrejeva »Dnevi našega življenja«, ki je verna slika ganjive študentovske ljubezni in ob enem najbolj grozotne bede iz ruskega študentovskega življenja. Ab. A. — »Življenje je lepo« optimistična komedija francoskega dramatika Marcela Acharda se pripravlja v režiji g. J. Koviča za najkrajši čas.

Dnevne vesti

— **Harmonika za prestonaslednika Petra.** Prva naša tovarna za harmonike Lubas je izdelala lepo harmoniko, ki jo bo podarila prestolonasledniku Petru.

— **Umetniška Matica v Ljubljani pozivlja** vse svoje člane in poverjenike, da poravnajo svoje obveznosti. Zadnji, nepreklicni rok je do 30. t. m. Nevrnjene bloke bomo smatrali za prodane. Slike in knjiga bo izšla okoli 15. decembra, tako da bodo edicije za Božič že v rokah članstva. Slikar Ivan Kos je izdelal dva krasna lesoreza (Stari Maribor), monografija obeh slikarjev Vidmarjev pa bo očarala vsakega ljubitelja umetnosti. Vse tri izdaje pa bodo daleko prekašale lanske. Ob tej priliki opozarjamo vse ljubitelje umetnosti, da se do zgornjega roka še vedno lahko priglase za člane. Članarina 24·— Din je tako majhna, da si lahko vsakdo umetniško okrasi svoje stanovanje. Priglasite se po dopisnici ali pa pošljite kar članarino po poštni položnici. Številka našega čekovnega računa je 12.881. Umetniška Matica v Ljubljani, Poljanski nasip 12.

— **Razpis mesta profesorja na ban. mlekarski šoli.** Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje službeno mesto profesorja oziroma suplenta na banovinski mlekarski šoli v Škofji Loki. — Za to mesto pridejo v poštev le prosilci s fakultetno izobrazbo, ki so v svoji strokovni izobrazbi usmerjeni na mlekarstvo v najširšem pomenu ter na živinorejo. Pravilno kolkovane in z vsemi potrebnimi dokumenti opremljene prošnje je vložiti najkasneje do 15. decembra 1930. pri kraljevski banski upravi v Ljubljani.

— **Nemški znanstvenik v Splitu.** V Split je prispel vseučiliški profesor iz Münchena dr. Seifert. Ogledal si je higijenske ustanove, predvsem znanstveno postajo in vodovod v Ljubuškem. O teh napravah se je zelo pohvalno izrazil.

— **Za 30 milijonov prekoračen proračun.** V soboto dopoldne so zastopniki zagrebške občine pregledali novo klavnico, izkazalo se je namreč, da stane zgradba nove klavnice ne 45, nego 75,000.000 Din. Zastopniki občine z županom dr. Srkuljem na čelu so sedaj odšli na lice mesta in si dali raztolmačiti, kako je prišlo do tako velike razlike v stroških za novo klavnico.

— **Izreden izvoz prašičev.** Pretekli teden so eksportirali preko Subotice na Dunaj preko 100 vagonov prašičev. Zaradi tega so sedaj cene prašičem zelo padle. Trgovci so prisiljeni, da prodajajo živino po isti kot so jo kupili. V torek odrine na Dunaj novih 100 vagonov prašičev. Takšnega izvoza od leta 1924. dalje ne pomnijo

— **Iz turistovskih krogov.** Velika pomanjkljivost je sedaj na pragu zime, da čakalnice III. razreda — one II. razreda so navadno zaklenjene —, niso zakurjene. Pa še pri teh so izhodna vrata na peron navadno odprta, ker nimajo sopotniki drug do drugega niti toliko obzira, da bi duri za sabo zapirali. Tako pa piha skozi čakalnico, da je v njej hlad še občutnejši. Kam naj se torej zateče oznojen turist po 6, 7 urni hoji, če še v restavraciji, kakor na primer nasproti kolodvora na Trati, ne dobiš vsak čas čaja. In take razmere naj pospešujejo tujski promet?!

— **Društvo telovadnih učiteljev za Slovenijo** bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo 23. t. m. ob 10. dopoldne v kabinetu telovadnice državnega učiteljišča v Ljubljani. Odbor. 793

Oglejte si

bogato zalogo kuhinjske posode aluminijaste ter emajlirane v raznih kvalitetah in barvah pri tvrdki z železnino 103

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35.

— **Letošnja žetev tobaka — 15 in pol milijona kg.** Te dni je uprava monopolov dala v promet nove vrste cigaret »Mignon«. Cigarete so odlične kvalitete in v jako lepih in okusnih škatlicah. Sploh se je v poslednjih dveh letih dosegel velik napredek pri cigaretah in se izboljšava tudi kvaliteta cigaret »Drina« in »Vrbas« zlasti pa kakovost vseh boljših vrst kakor »Vardar«, »Strumica«, »Šumadija«, »Kosovo« in »Jadran«. Vse te cigarete se prodajajo v jako lepih škatlicah s slikami delov naše kraljevine. Odlična je tudi kakovost naših smotk, da omenimo samo »Flor de Habana« in druge. Vse te smotke se lahko kupijo tudi v luksusnih škatlicah. Posebno dobro so opremljene cigarete in cigare za izvoz po polovični ceni. Na njih je natisnjena oznaka »eksport« v rdeči barvi. Naroče se pri upravi monopolov tako, da naročnik plača polovično ceno željene vrste cigaret ali tobaka in troške pakiranja, uprava monopolov pa nato sama pošlje blago na naslovnika v inozemstvu. Za tako pošiljanje se ne plača nikaka carina, nego samo taksa po 0·50 Din za zavoj. Tudi predelava našega surovega tobaka je znatno boljša. Letos kaže, da bo žetev tobaka dala 15 in pol milijona kg. Sadilcev je bilo 68.000, nakupovanje pa se je že začelo ali pa se v kratkem začne. Odbor za odkup tobaka v Zetski banovini se je sestal 8. t. m. in začel delo 10. t. m. Odbori v ostalih banovinah, vrbaski, v moravski, dunavski in drinski se sestanejo 30. t. m. in začno odkup 15. decembra

— **Nevarna tolpa pod ključem.** Policija v Pančevi je prijela te dni 6 člansko vlomilsko družbo, ki je izvršila zadnji čas nad 20 manjših in večjih tatvin in vlomov.

— **15letno dekle sta odpeljala.** Pred dnevi sta neki zasebni uradnik in neki trgovski pomočnik odvedla v Umki v avtomobilu 15letno Natalijo Damjanović. Odpeljala sta jo v Valjevo, kjer so družbo našli skrito v neki zasebni hiši. Zlata mladina...

JOSIP OLUP

LJUBLJANA, Stari trg 2.

Za gospode in dečke velika izbira oblek, klobukov, čepic, kravat in perila lastnega izdelka. Po najnižjih konkurenčnih cenah.

— **Obleke in klobuke kemično čisti, barva in plisira tovarna Jos. R ch.** 6603

— **Volna, bombaž, nogavice in pletenine** v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12. 166

— **Ustrelil ljubico in nato še sebe.** V Peči je povzročil veliko senzacijo samomor nekega Jove Ristića, ki je bil že dolgo samomorilni kandidat. V soboto se je sešel s svojim dekletom Slovenko Jeleno Bitenc. Zdi se, da sta se dogovorila, da gresta oba v smrt. Tako se je tudi zgodilo. V nekem vinogradu je Ristić ustrelil najprvo dekle, potem pa še sebe. Pri dekletu so našli pismo s stavkom: Morala sem v smrt z Jovom, ker nisem hotela živeti po njegovi smrti, ker je bil primoran izvršiti samomor.

— **41 nečakov ima.** Seljak Joso Radman iz vasi Šimići v Bosni ima nič manj nego 41 nečakov. Star je pa 65 let. 41. nečak se mu je rodil pred dnevi.

— **Obsojen defravdant.** V Tuzli je bil obsojen na 5 let prisilnega dela neki Milan Petrović. Bil je blagajnik monopolnega skladišča v Kreki in je poneveril skoro 400 tisoč Din.

— **Drzen roparski napad na avto.** Pri Makišu so neznani roparji ustavili avto, v katerem je sedel strojnik Gjekić iz Beograda. Ko so roparji uvideli, da ne bo dosti plena, so pustili potnika v miru. Zdi se pa, da so čakali na drug avto z glavarjem Savićem, katerega so nameravali oropati.

— **Vreme.** Vreme se drži, kakor pravimo, in si sami želimo, da bi tako ostalo vsaj še ta mesec. Relativna vlaga je povsod velika, tako v Ljubljani 80%, povsod drugod pa 90%, razen v Skoplju (70%). Vetrovno včeraj v večini krajev ni bilo. Oblačnost je znašala v Ljubljani zjutraj 10, ravnotoliko pa tudi v Mariboru, Zagrebu, Beogradu in Sarajevu. Najmanjša je bila v Skoplju (1). Deževalo je v Zagrebu, Beogradu in Kumborju ter pršilo tudi v Ljubljani. Padavine so pa bile neznatne. Najvišja temperatura je bila v Ljubljani 7, najnižja pa 6·6 stopinj C. Na ničli je obstal termometer v Mostarju in v Skoplju, drugod je pa kazal od 1 do 8 stopinj C.

Ljubljana

Torek, 18. novembra 1930. Odon. Pravoslavni: 5. novembra, Oliva.

Nočno službo imata lekarni Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti.

*

■ **Ustanovni občni zbor novinarske zadruge** »Novinarski dom« se vrši v sredo, dne 19. t. m. ob treh popoldne v kavarni »Emona«, I. nad.

■ **Statistika OUZD v Ljubljani za oktober.** V oktobru je imel OUZD v Ljubljani 99.516 članov, in sicer 67.811 moških in 31.705 žensk. Bolnikov je bilo 2.345, in sicer 1.366 moških in 979 žensk. Odstotek bolnikov je 2.36, in sicer 2.01 moških in 3.09 žensk. Dnevna zavarovalna mezda je povprečno znašala 26·88 Din, celokupna zavarovalna mezda pa za moške in za ženske 2 milijona 675.254 Din.

■ **Društvo »Skrb za mladino« v Ljubljani.** Danes v torek 18. t. m. ob 20. uri izredni občni zbor v posebni sobi gostilne »Pri Bončarju«, Sv. Petra cesta. Pridite polnoštevilno. — Odbor.

■ **Na mnoga povpraševanja** glede gostovanja poljskega tenorista g. Stepnjovskega sporočamo, da nastopi gost samo enkrat in to v soboto dne 22. t. m. v Čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«.

■ **Basist varšavske opere g. Roman Wraga** bo v prihodnjih dneh gostoval na vseh treh centralnih gledališčih naše kraljevine. Prvo njegovo gostovanje v Jugoslaviji bo v Ljubljani v četrtek 20. t. m. Poje vlogo Mefista v Gounodovi operi »Faust«. Wraga je eden izmed najboljših velike opere v Varšavi. V svoji domovini izredno poznan in čislan pevec.

■ **Schillerjeva tragedija »Razbojniki«** se vprizori v ljubljanski drami v premierski zasedbi jutri dne 19. t. m. za red B. Premijera komedije Alekseja Tolstoja »Serija A-000001« se vrši v četrtek 20. t. m.

■ **Narodno gledališče.** Bodisi v operi ali drami te preseneti, ko vstopiš, neprijeten hlad ali naravnost povedano, slabo ali sploh nezakurjena dvorana. Tako, da si skoro očitaš, da nisi ostal rajši doma. Poleg tega pa še vleče pred začetkom vsake predstave ob vstopu vsakega posetnika parterja kar križem, ker se odpira po 10 vrat ali vhodov, zunanjih in notranjih. To vendar ni atmosfera za gledališko predstavo, ko si moraš očitati, da si vrhno suknjo in klobuk odložil v garderobi. Kakšnega razpoloženja postane gledališki obiskovalec, je razumljivo, če si v skrbeh, da se prehladiš. Toliko obzira bi pač lahko imela gledališka uprava do občinstva, da bi skrbela za tople dvorane takoj ob početku predstave. Občinstvo zlasti dame prihajajo splošno v gledališče v primernih toaletah. Ali naj hodimo v gledališče oblečeni kot na zimsko promenado?! D.

■ **Dekle sreče.** 18. t. m. se poje uspela opereta »La Mascotte« (Dekle sreče) z gospo Poličevo v naslovni partiji. Sodelujejo: gg. Španova, Drenovec, Janko, Peček, Povhe, Simončič, Jelnikar, Sekula, baletni zbor in drugi. Dirigent g. Štritof, režiser g. Kreft. Predstava se vrši za red A.

■ **Obiskovalcem gledališča.** Ker v gotovih krogih prevladuje mnenje, da pri abonma-predstavah ni mogoče dobiti vstopnic, s tem vljudno sporočamo, da je pri vseh predstavah kateregakoli abonmaja v predprodaji dovolj sedežev vseh vrst na razpolago.

■ **Danes ob 20. uri poskusno kuhanje** na plinu v predavalnici šole Sv. Jakoba.

■ **Razne tatvine.** Gostilničar Cesar Josip je prijavil na policiji, da so mu neznani storilci v noči od 15. na 16. t. m. ukradli iz vrta njegove gostilne na Stari poti št. 4 žarnice v vrednosti 100 Din. — Delavca Čajić Tuleman in Čirjak Mate sta prijavila na policiji, da so jim neznani tatovi ukradli iz nezaklenjenega podstrešja razno obleko, prvemu v vrednosti 150 Din iz zaklenjenega kovčeka, ki so ga s silo odprli, drugemu pa v vrednosti 270 Din. — Železniški uslužbenec Jančigaj Valentin je prijavil, da so mu neznani tatovi ukradli iz barake na dvorišču v Einspilerjevi ulici št. 22 dve kokoši v vrednosti 100 Din.

■ **Aretacije in prijave.** V nedeljo je bila aretirana 1 oseba zaradi nedovoljenega krošnjarstva, 1 zaradi splošnega suma, 1 zaradi telesne poškodbe in 1 ženska zaradi vlačugarstva. Na policiji je bilo prijavljeno 9 oseb zaradi kaljenja nočnega miru, 1 oseba zaradi izgreda, 1 oseba zaradi pijanosti, 1 oseba zaradi nedovoljenega igranja na harmoniko, 1 oseba zaradi hoje po žel. progi, 6 oseb zaradi kršitve avtopredpisov in 1 oseba zaradi kršitve cestnega pol. reda.

Maribor

m **Desetletnica poslovanja mariborske Protituberkulozne lige.** V kratkem bo slavila tukajšnja Protituberkulozna liga, kateri načeluje okrajni glavar in banski svetnik g. dr. Marko Ipavic, svojo desetletnico. V teh desetih letih je liga izvršila veliko delo. Zgradila je v splošni bolnici protituberkuloški oddelek, ustanovila v Gregorčievi ulici 6 svoj ambulatorij, ki stalno posluje, ustanovila več podružnic po deželi in priredila veliko število poučnih predavanj. V zadnjem času pa je njen obstoj precej otežkočen, ker so nekateri denarni viri usahnili. Te dni pobira odbor po mestu članarino in prispevke in prepričani smo, da bo vsakdo z veseljem prispeval po svojih močeh, da bo mogla liga tudi vbodoče vršiti svoje človekoljubno delo.

m **Združenje rezervnih častnikov in bojevnikov v Mariboru** priredi v soboto 22. t. m. ob 20.30 uri v lovski dvorani restavracije »Orel« družabni večer. Vabljeni so vsi rezervni častniki z rodbinami, kakor tudi vsi prijatelji organizacije. Vstopnine ni.

m **Nov lekarnar.** Lekarno »Zamorec« v Gosposki ulici je kupila od dosedanjega lastnika Vladoviča g. mag. pharm. Naver z Jesenic.

m **Kosič se poslavlja.** Znani tržaški in sedaj mariborski gostilničar g. Hinko Kosič je prodal svojo gostilno »Vetrinjski dvor«, znano zbirališče Primorcev g. Petru Mariclju.

m **Tombola aerokluba.** V nedeljo je priredil tukajšnji aeroklub 7 tombol z 21 dobitki v skupnem iznosu 220 Din. Terne so dobile po 40 in 44 Din, kvaterne 44, 56 in 84 Din, kvinterne pa po 160, 180 in 280 Din. Udeležba je bila bolj pičla.

m **K aretaciji Karla Remerja.** V nedeljo smo poročali, da je bil zaradi žepne tatvine aretiran neki brezposelni delavec Karel Remer iz Šentovca na Hrvaškem. Na policiji so sedaj ugotovili, da iščejo Karla in njegovega brata Ivana: orožniki na Teznu radi dveh ulomov, orožniki v Poljčanah radi vloma in tatvine v Stanovskem v znesku 6455 Din, orožniki na Pobrežju radi tatvine kolesa, orožniki v Račah radi vloma na Planici 10. oktobra letos in orožniki v Slovenski Bistrici radi vloma v trafiko. Pri aretirancu so našli tri pare moških čevljev in srebrno verižico z obeskom, kar je gotovo tudi plen tatvine.

m **Sejem za prašiče.** Na zadnjem sejmu za prašiče je bilo 319 glav. Prodajali so se: 5 do 6 tednov stari prašiči 75 do 100 Din, 7 do 9 tednov 150 do 200 Din, 3 do 4 mesece 250 do 350, 5 do 7 mesecev 400 do 450, 8 no 10 mesecev 550 do 650, 1 leto stari pa po 900 do 1100 Din. Meso se je prodajalo: živa teža kg 10 do 13, mrtva teža 15 do 16 Din. Prodanih je bilo 200 živali.

m **Jaz sem kralj!** V soboto ponoči sta delavec Ivan Nipič in izvošček Martin Neuwirth razgrajala v Kacijanerjevi ulici. Ko ju je hotel stražnik aretirati, je Nipič pričel pričati, da je kralj in naj ga pusti na miru. Stražnik je moral poklicati pomoč, da je možakarja ugnal.

m **Aretacija.** Zaradi vloma v sobo nekega dijaka na Ruški cesti je bil v nedeljo aretiran 19letni delavec Emerih Č. Dijaku je odnesel kitaro in nekaj drugih predmetov v skupni vrednost okrog 450 Din.

m **Bitka v Danjkovi ulici.** V nedeljo zvečer je prišlo v Danjkovi ulici da pravcati bitke med dvema delavskima rodbinama. Jožef in Marija R. sta se spravila nad Blaža B. in njegove sinove, ti pa obratno na vso rodbino R. Obdelovali so se s palicami in koli, vendar pa so iz boja odnesli le lažje poškodbe.

m **Tatvina.** Pomožnemu delavcu Rudolfu Mlakarju je neznanec ukradel v soboto s kolesa, ki ga je pustil pred javno kuhinjo na Slomškovem trgu, karbidno svetiljko, vredno 115 Din.

m **Ljubosumnost.** V neki gostilni na Koroški cesti je v nedeljo zvečer popivala večja družba, v kateri sta bila tudi šofer Peter V. in njegova zaročenka, delavka Štefanija Š. Pa je Štefanija nenadoma postala ljubosumna na neko Julijano P. ter ji zagnala kozarec v glavo. Julijana je storila isto Štefaniji in tako se je razvil vsesplošen prepir in pretep, katerega je zaključil šele prihod stražnika.

m **Nesreča pri delu.** V Sv. Lovrencu na Pohorju je v soboto podirajoče se drevo zdrobilo levo nogo posestniškemu sinu Josipu Sterdini. Mladeniča so pripeljali v tukajšnjo bolnico, kjer mu bodo morali nogo najbrže odrezati.

m **Nesreča na ulici.** Včeraj zjutraj si je pri padcu na ulici zlomila desno nogo 57letna, na Meljski cesti št. 62 stanujoča zasebnica Marija Krausova. Prepeljali so jo v bolnico.

m **Nesreča pleskarja.** V nedeljo dopoldne je padel z odra za pleskanje na železniškem mostu 10 m globoko v Dravo 20letni pleskarski pomočnik Miloš Prodanovič. Ker je padel z njim tudi okrog 5 m dolg hlod, je z njim plaval okrog 200 m daleč, dokler ga ni s čolnom rešil ribič Ferdinand Schneider in ga spravil na breg. Prodanović si je pri padcu zlomil samo zob in se udaril v rebra.

m **Karambol.** Železničar Ivan Visočnik in Antonija Klemenšek sta v soboto trčila skupaj s kolesi na glavnem trgu. Pri tem se je Klemenškovi razbila steklenica z žganjem, druge nesreče pa ni bilo.

Celje

* **Avtobusi mariborske občine,** t. j. avtobusi, ki vozijo v Maribor ter Vojnik, so po sklepu mestnega načelstva preselili svoja stajališča izpred poslopja mestnega načelstva v Kolenčevo ulico pred hotel »Union«.

* **Smrtna kosa.** V javni bolnici je 16. t. m. umrl 71-letni Žabrič Anton, kovač v šamotni tovarni v Štorah. — V Zavodni št. 28 je 16. t. m. umrla 70-letna mala posestnica Ograjenšek Helena, v Gaberju št. 151 pa 2 meseca stara Korošec Danijela.

* **Borza dela** v Celju potrebuje 3 konjske hlapce, 1 hišnika, 1 hišnega hlapca, 1 majarja, 1 steklarja, 1 kleparja, 1 elektrika-strojnika, 2 mizarja, 1 sodarja, 4 čevljarje, 2 krojača, 1 pomožnega delavca, 1 kurjača, 12 vajencev, 24 kmečkih dekel, 1 gostilničarsko kuharico, 1 hotelsko sobarico, 1 kavarniško kuharico, 1 navadno delavko, 4 kuharice, 12 služkinj, 1 orožniško kuharico, 4 vajenke.

* **Smetišča po hišah.** Letoviščarsko mesto, kakor je Celje, bi moralo imeti za odvažanje smeti takozvani Colonia-sistem, t. j. dnevno pobiranje smeti s specijalnimi vozovi. Tako pa se smeti po pol leta in še več pasejo po smetiščih na dvoriščih ter povzročajo smrad in bolezen.

* **Izgube in najdbe.** Učenec Lednik s Creta je v mestu izgubil 100-dinarski bankovec. K železniškemu uradniku g. Dolherju, stanujočemu na kolodvoru, se je zatekla gos. Lastnik jo dobi tam.

* **Nezgoda pri gašenju požara.** Ko je v soboto zvečer gorelo gospodarsko poslopje posestnika Lednika v Zg. Hudinji, o čemer smo poročali v nedeljski številki, je pomagal gasiti tudi 55-letni delavec mestnega stavbnega urada Grenkuš Štefan, stanujoč v Ipavčevi ulici 13. Pri tem pa je tako nesrečno padel, da se je močno poškodoval na hrbtu in so ga morali prepeljati v javno bolnico.

Trbovlje

Velik gospodarski shod. Trgovski gremij, Društvo hišnih posestnikov, Zadruga krojačev in krojačic ter Zadruga čevljarjev vabijo hišne posestnike, trgovce in obrtnike na skupno zborovanje, ki se vrši v četrtek 20. novembra t. l. ob 15. uri v Sokolskem domu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o občinskem gospodarstvu in financah; 2. Tolmačenje krize v rudarskih revirjih; Poročilo o davkih in avtonomnih dokladah; 4. Predavanje o napovedi pridobnine in zgradarine; 5. Instalacija vodomerov; 6. Predlogi in nasveti. Z ozirom na važnost problemov, o katerih se bo na zborovanju razpravljalo, je dolžnost vsakega trgovca, obrtnika in posestnika, da se ga udeleži.

Občinska seja. V petek 21. novembra ob 15. uri bo plenarna seja občinskega odbora, na kateri se bo med drugim razpravljalo o spremembi vodovodnega reda, o nabavi in financiranju vodomerov in opodelitvi nekaterih obrtnih koncesij.

Sprejem absolventa rudarske šole. Rudnik »Dobra sreča« Vina-Knjaževac potrebuje šolanega rudarskega paznika (nadzornika) s prakso. Reflektanti naj predložijo rudniku svoje ponudbe s pogoji in dokumenti v prepisu.

Strokovna izobrazba našega obrtništva

Obrt v Dravski banovini je sicer lepo razvita, vendar pa še ne dosega visoke stopnje, na kateri stoji obrt v sosednjih državah.

To je za naše gospodarstvo velika škoda; mi vemo namreč, da naša zemlja ne more prehraniti vsega našega prebivalstva, ki se mora izseljevati, če ne najde doma zaposlitve. Vemo pa tudi, da je najboljša zaposlitev za naše ljudi obrt.

Obrti pa se je treba učiti. Včasih je bilo to učenje jako priprosto in enostavno, ker je vajenec ali učenec samo mojstre posnemal, pa je bilo vse dobro in v redu. Dandanes pa so se razmere silno izpremenile. Danes dobi vajenec pri mojstru večinoma le še ročni pouk, **teoretično znanje pa si mora pridobiti bodoči obrtnik sam.** Vprašanje je le, kje ga naj dobi.

Teoretično znanje si pridobiva vajenec ali iz knjige, ali v šoli, ali pa na strokovnih tečajih in iz strokovnih listov.

Mi imamo učnih knjig in šol za obrtnike žal še jako malo. Zato si moramo pomagati ali s strokovnimi tečaji, ali pa s strokovnimi listi.

Zavod za pospeševanje obrti, ki ga je osnovala Zbornica za TOI v Ljubljani, se je z vso vnemo lotil zlasti strokovno-izobraževalnega dela za obrtnike. Zavod prireja kolikor mogoče mnogo strokovnih tečajev, ki jako lepo uspevajo, poleg tega pa izdaja tudi strokovno tehnični list »Jugoslovanski obrtnik«.

»Jugoslovanski obrtnik« še ne izhaja dolgo, komaj pol leta. V tej kratki dobi pa je dokazal, da je res zgolj strokovni list, ki je namenjen edinole strokovni izobrazbi našega obrtništva.

Takega strogo strokovno-tehničnega lista Slovenci doslej še nismo imeli in zato mora vsak objektiven in razsoden poznavalec naših razmer priznati, da si je **pridobil Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI veliko zaslugo, ko se je lotil težavne naloge, da orje ledino tudi na tem polju.** Za nas je vsak, še tako majhen napredek velikega pomena.

Zato pa se obračamo na vso javnost s prošnjo, naj tudi ona delo Zavoda za pospeševanje obrti po svoji moči podpira, da bodo naši bodoči mojstri ne samo praktični, ampak tudi teoretično na višku, sebi v korist, vsi domovini pa v ponos!

Strašna smrt 15 mesecev po nezgodi

Žrtev neprevidnega šoferja brez izpita

Kranj, 16. novembra.

V soboto dopoldne so pokopali v Srednjem Bitnjem pri Kranju mladega posestnika in mesarja Leopolda Hafnerja iz znane rodbine Frlukove. Umrl je v četrtek v strašnih bolečinah, ki so bile posledica avtomobilske nesreče. Dne 18. avgusta lanskega leta je nakupoval Leopold Hafner v škofjeloški okolici živino. Preko Škofje Loke in Trate se je vračal na kolesu domov. Na novem mostu pred Trato pa mu je pridrvel nasproti avtomobil bogatega trgovca Jelovčana iz Gorenje vasi. Šofiral je trgovčev sin, ki pa ni imel šoferskega izpita in je tudi vozil na napačni t. j. levi strani. Nesreča je hotela, da je zavozil naravnost proti Hafnerju, ki se ni mogel več umakniti. Podrl ga je z vso silo na tla. Hude rane mu je prizadejal na trebuhu, nogi in glavi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico, kjer pa ni mogel okrevati. Vrnil se je domov, kjer je zelo trpel. Zadnje čase pa se mu je bolezen toliko poslabšala, da je v strašnih bolečinah umrl v petnajstem mesecu po nezgodi.

Pokojni je bil star šele 34 let in je bil narodno zaveden mož. Zapušča ženo in dve nepreskrbljeni hčeri. Frlukova rodbina je sploh nesrečna. 11. junija lanskega leta je povozil kamniški vlak Leopoldovega bratranca Toneta in strica Janeza iz Stražišča.

Leopoldu je prisodila sodnija 50.000 Din odškodnine in povračilo vseh stroškov za zdravljenje, česar pa Jelovčan noče plačati. Pravda se vleče še danes.

Iz kriminalnega predala

Ljubljana, 17. novembra.

Nesrečen padec pijanca

Vrtnar Nedoh Leopold je prijavil na policiji, da je prišel 16. t. m. nekaj pred polnočjo domov in da je našel v kleti svojega sostanovalca na svojem ležišču nezavestnega in vsega v krvi. Ko ga je spravil k sebi, mu je povedal, da je prišel prejšnji dan pijan domov ter da je tako nesrečno padel po stopnicah, da se je ves potolkel. Na levi strani glave je imel veliko rano. Nedoh je poklical rešilni avto, ki je nesrečneža prepeljal v bolnico.

Smrt pod vlakom

Policijski agent Šavel Ivan je obvestil včeraj telefonično policijo, da leži na železniški progi Ljubljana-Zalog pri železniškem mostu v Zeleni jami moško truplo. Šavel in stražnik Breznik Matevž sta nato odšla na lice mesta. Na sredi mostu sta našla truplo moškega sredi med tračnicami, medtem po je ležala glava izven tračnic. Železniški plašč in čepica sta ležala približno 10 m daleč na progi, očividno tja položena, iz česar bi se moglo sklepati, da je bil izvršen samomor. V mrtvecu je bil spoznan Herman Ivan iz Most, sprevodnik tovornih vlakov. Povozil ga je vlak A2, ki prihaja ob 2·57 v Ljubljano. O nesreči je bila takoj obveščena njegova žena Rozalija, ki je izpovedala, da je njen mož odšel 14. t. m. ob 2. službeno z vlakom v Zagreb in bi se moral vrniti 15. t. m. Čudno se ji je zdelo, da ga ni nazaj in meni, da ni izvršil samomora. Tovariš pokojnika železničar Gostiša je izpovedal na policiji, da se je vrnil s Hermanom 15. t. m. opoldne v Ljubljano. Takoj po prihodu sta se podala v Pavškovo gostilno na Martinovi cesti, kjer sta ostala do večera. Možnost je, da je bil Herman nekoliko vinjen in da se je nesreča vsled tega zgodila.

Aretacija nevarnega vlomilca

Dva vlomilca sta poskušala v nedeljo zvečer vlomiti v gostilno »Pri Gusteljnu« v Vevčah, pa so to preprečili orožniki, katerim je uspelo aretirati 20-letnega Henrika Sajeta iz Trbovelj, med tem ko je drugi pobegnil. Pri aretiranemu so našli mnogo ukradenega blaga, zlatnino, fotografske potrebščine i. dr. Policija je ugotovila, da izvirajo fotografske potrebščine od vloma pri uradniku Kunaverju v noči od sobote na nedeljo. Vrednost ukradenega blaga znaša 3500 Din. Saje je to tatvino priznal in je tudi izpovedal, da je v zadnjem času izvršil v Ljubljani in v Mostah več vlomov. Vlomilec je bil predan sodišču. Njegovega pajdaša, ki je dobro znan, orožništvo in policija zasleduje.

Aretacija požigalke lastnega doma

»Najboljše, da vse v luft spustimo!«

Slov. Bistrica, 16. novembra.

Okrajnemu sodišču v Slovenski Bistrici je bila izročena v preiskovalni zapor posestnica Apolonija U. iz Sela pri Gornji Poljskavi zaradi suma in delnega priznanja požiga.

Osumljena se je pred kratkim razgovarjala s svojim možem v družbi o potrebah popravila gospodarskih poslopij in med pogovorom je mož dejal: »Najbolje, da vse skupaj v luft spustimo!« Poslopje je bilo v slabem stanju, leseno in s slamo krito. Kmalu na to je zvišala zavarovalnino pri obeh zavarovalnicah »Jugoslaviji« in »Dunavu«, kjer je bila že do tedaj zavarovana. Kmalu potem je tudi izbruhnil požr in poslopje popolnoma uničil. Obtoženka je, kolikor je dosedaj priznala, vstala ponoči, odšla za hlev in vtaknila v slamo strehe gorečo vžigalico, na kar se je vrnila v posteljo. Ko je poslopje bilo že vse v plamenu, je zbudila moža, češ da gori. Ni pa hitela, da bi iz gorečega poslopja količkaj rešila, le na kure je mislila, a je bilo že prepozno in so tudi te zgorele. Škoda je bila precejšnja in bi bili obe zavarovalnici oškodovani, če ne bi drzno požigalko izsledili in izročili v roke pravce. Sodišče bo sedaj dognalo, ali je mož nedolžen, kakor je po dosedanjih izjavah obeh zakoncev sklepati, ali ne.

Slovenska Bistrica

Deseto trgovino z mešanim blagom v našem mestu je otvoril te dni g. Alfred Conradi v stari hiši g. Romana Vezijaka št. 110.

V nedeljo 23. novembra bo občni zbor podružnice Kmetijske družbe ob pol deseti uri dopoldan v hotelu »Beograd«.

Stavbno gibanje. Kolavdirali se bosta še pred Božičem stanovanjski hiši trgovca Josipa Dorna in brivskega mojstra Lesjaka.

O vprašanjih narodnih manjšin je v petek pretekli teden govoril na prireditvi CMD upravitelj g. Prekoršek iz Celja, strokovnjak v narodno obrambnih vprašanjih.

Pragersko

Nesreča. Ko se je v nedeljo posestnik F. G. iz okolice Pragerskega vračal od vlaka, ki prispe iz Maribora ob 11·50 dopoldne in se peljal na vozu proti domu, je na nekem ovinku iz še nepojasnjenega vzroka padel na tla in prišel pod kolesa, ki so mu poškodovala obe roki.

Naše vreme. Lepo vreme zadnjih dni je našim ljudem omogočilo, da so spravili poljske pridelke ter se preskrbeli z drvi in steljo. Vendar pa so noči zelo mrzle. V petek zjutraj smo imeli prvi led in slano.

Lopovski čin. R. S., kolesar iz Pragerskega, je 14. t. m. zvečer postavil svoje kolo znamke »Puch« pred gostilno Štampfel in odšel v gostilno po opravkih z gostilničarko. Ko se je vrnil iz gostilne, je našel pnevmatiko na sprednjem in zadnjem kolesu popolnoma razrezano.

Ljutomer

Na čajanko vabi vse prijatelje siromašne mladine Kolo jugoslovanskih sester. Prireditev bo v nedeljo 23. t. m. pop. v Sokolskem domu. Na programu so pevske in godbene točke ter ples.

Smrtna kosa. Dne 15. t. m. je umrl v Stročji vasi posestnik gostilničar in trgovec g. Franc Mihalič v starosti 75 let. Pogreb je bil v ponedeljek, 17 t. m. Na zadnji poti so ga spremljali številni njegovi sorodniki in prijatelji. N. p. v m.

Iz občinske seje. Občinski odbor se je dne 14. t. m. bavil med drugimi se temile važnejšimi zadevami Določil je naše občinske takse ter nekatere precej povišal. Ribnik v obč. gozdu pod osnovno šolo se da v najem z licitacijo. Misel na obč. točilnico se zaenkrat oprosti, ker bo občina prodala svoje vino najbrž v večjih količinah. Izdelavo regulacijskega načrta za večinovma zazidani del mestnega ozemlja se poveri arh. Zupanu iz Ljubljane. G. Mariču se dovoli, da dokonča zgradbo svojega paviljona na sedanjem kraju.Odredba sreskega načelstva, ki prizna ciganu Jožefu Bajsu v tuk. zaporu, domovinsko pravico v Ljutomeru, se vzame na znanje. Z obratovodjo elektr. podjetja se sklene posebna pogodba. Otroškega vrtca, ki ga priporoča sresko načelstvo, za sedaj ne bo, v glavnem zaradi tega ne, ker ni kritja in je občina z dajatvami za šole že zelo obremenjena. G. župan je na koncu poročal v deputacijah ki so bile v Ljubljani in Mariboru z raznimi zadevami.

Konja dr. Seberja iz Križevca sta se splašila ter pustila pred Strasserjevo gostilno pol voza, dva sodčka vina in precej jabolk. S prednjo polovico voza sta oddirjala po ovinkih na Miklošičev trg, kjer so jih ustavili. Vino so pretočili v druge sodčke, jabolka pa so izginila po večini v žepih in želodčkih gledalcev, osobito otrok. Hlapcu se ni zgodilo nič.

Brežice

Važno za mladeniče. Občinski urad v Brežicah javlja, da se morajo do 30. novembra javiti vsi mladeniči letnika 1911. v občinski pisarni ob uradnih urah.

Razpust prost. gasilnega društva. Na izrednem občnem zboru dne 9. t. m. se je razšlo prostovoljno gasilno društvo v Brežicah, ker se ni nobeden član več prijavil. Premoženje društva hrani mestna občina v Brežicah. Ker pa mesto kar tako ne more biti brez gasilcev, naproša občinski urad vse meščane, da čim prej ustanove novo gasilno društvo. Sicer bo primorana občina najeti poklicne gasilce in tako bo naložila nov davek.

Zelo uspelo gostovanje. V soboto zvečer se je otvorila gledališka sezona z gostovanjem glasbenega odseka novomeškega »Sokola«. Predstava se je začela z Schubertovo: Rozamunda in Fučikovo: St. Hubertus. Oktet je vodil gospod Slavko Strajnar z velikim uspehom. Za tem je orkester izvajal F. Le Reyevo: La Reine de Golconde. Po odmoru je prišel na vrsto »Prebrisani študent«; prevedel je opereto g. Slavko Strajnar; režija je bila v rokah Jožeta Parčiča. Dejanje se vrši na Dolenjskem v hotelu »Rožni dom«. Vsebinsko sicer opereta ni na višku, vendar se odlikuje po lepi blagodoneči godbi in petju. V opereti nastopi samo pet oseb in je torej prav prikladna za gostovanja. Posamezne vloge so bile zelo dobro razdeljene. Antona Kumaro, hotelirja hotela »Rožni dom« je kreiral neumorni g. Slavko Strajnar, ki je podal svojo vlogo izvrstno. Žan Divjak študent g. Šegedin je bil kakor v igri posebno pa v petju prav dober. Lovorjev venec je odnesel g. Jaro kot Meketač učitelj petja, ki je vzbujal salve smeha in bil deležen velikega aplavza. Izvrstna je bila tudi gdč. Kokaljeva kot Milica. Ne smemo pozabit gdč. Mežnaršičeve, ki je kot letoviščarka Dušanka Alajbegovič zelo ugajala. Ugajal je tudi kuplet Kumara-Žan in Milica. Režija je bila malce pomanjkljiva. Gospodična suflerka pa preglasna. Bil je lep večer; dvorana je bila skoraj nabito polna. Novomeščanom k lepemu uspehu srčno čestitamo, da bi nas kaj kmalu zopet posetili.

Marenberg

Proslava 1. decembra. Da čim slovesneje proslavimo naš narodni in državni praznik ob severni meji, smo že začel s pripravami Državna osnovna šola in vsa društva bodo priredila skupno proslavo na predvečer praznika. Ob tej priliki se bo vršila tudi slovesna zaprisega novega sokolskega članstva. — Upamo, da bo bakljada po trgu, kakor tudi proslava čim najlepše in najsvečanejše uspela.

Sejem na Martinovo. Vsako leto so sejemski dnevi v Marenbergu, ki je centrum doline, dobro obiskani, toda letos je bilo v tem oziru slabše. Prodajalcev je bilo dosti, kupcev pa malo. Tudi na živinski sejem je bilo prignanih mnogo glav lepe živine, na žalost pa je tudi tukaj bilo malo kupcev. — Pozna se kriza v lesni trgovini, ki je ravno v Dravski banovini zelo razvita.

Ribnica

Oder. Ljudsko igro »Po dvanajstih letih« priredi Prosvetno društvo. Igra bo 23. in 30. novembra ob treh popoldne.

Saje so se vnele pri Tschinkelnu na trgu. Ko so prihajali ljudje k jutranji šesti maši, so v daljavi zapazili velikanske zublje ognja. Ogenj je trajal pol ure in ugasnil, ko so zgorele saje.

Pločnik Ribnica—Nemška vas. Obcestne vasi bodo napravile pločnik od Male Hrvaše do Nemške vasi. Pobudo je dala naprava od Ribnice do Male Hrvače. Pomagal bo tudi cestni odbor, kar je drugega materijala si bodo sami preskrbeli. Potreben je, ker je cesta blatna in se vrši na njej velik promet, kar ovira pešce.

Nesreča. Petek Jože iz Goriče vasi je peljal v četrtek z Rebri listje. Med vožnjo je zagledal na cesti podkev in hoteč jo pobrati, je skočil z voza. Ker pa je nerodno skočil, se je nadrl na pomožno ročico, ki se mu je zadrla v dimlje in trebuh. Na ročici, ki je bila gabrova veja, je obvisel in ko je prišel k zavesti, začel klicati na pomoč. Pritekli so ljudje in ga rešili. Rešilni avto, ki so ga poklicali, ga je prepeljal v ljubljansko bolnico. Upanje je, da bo okreval, vendar bo imel pa vedno posledice. Kar smo poročali v nedeljo 16. t. m. se ni zgodilo, da bi se nadrla Marjana P., ki si je zlomila le roko, kar smo pomotoma zamenjali s Petkom.

Trebnje

»Jugoslovana« dobite danes v občinski pisarni, kjer se morete tudi naročiti nanj.

Banovinski zdravnik v Trebnjem. V nedeljo, 16. t. m. se je vršila seja zdravstvenega zastopa v Trebnjem. Glavna točka dnevnega reda je bila izbor zdravnika za zdravstveno okrožje Trebnje. Izmed štirih prošenj je zdravstveni zastop predlagal na prvo mesto dr. Gregorja **Fedrana**, zdravnika iz Hudega pri Stični, a na drugo mesto dr. Cirila **Dereanija**, zdravnika v splošni bolnici v Mariboru. Kr. banska uprava v Ljubljani bo imenovala enega izmed obeh za zdravnika v zgoraj omenjenem okolišu.

Seja cestnega zastopa v Trebnjem se je vršila ob navzočnosti vseh odbornikov v nedeljo 16. t. m. Glavna točka dnevnega reda je bila odobritev proračuna za leto 1931. Odbor je sklenil, da se bo pobirala na vse dokladam podvržene davke 35% doklada, kar bo znašalo za cestni okraj Trebnje predvidoma Din 122.000·—.

Osebna vest. Premeščen je iz Trebnja priljubljeni žandarmerijski kaplar **Košir Franc** v Vinovas, a na njegovo mesto je imenovan Mihael **Ogorevc**, dosedaj službujoč v Vini vasi.

Junaki noža. Lovca Lovrenc Kotar iz Kalc in Anton Kolenc iz Sela, obč. Dobrniče, sta se pred dnevi vračala z lova ter se med potjo sprla. Nastal je tepež. Bojevala sta se z odprtimi noži. Na obupne klice na pomoč je mimoidoči posestnik Franc Kirm iz Sela hotel oba vročekrvneža pomiriti, a jo je sam hudo izkupil. Bojeviti lovec Lovrenc Kotar ga je težko ranil v desno roko, katero mu je prerezal v zapestju do kit. Epilog dogodka bo seveda pred sodiščem.

Tržne cene je predložila tukajšnja občina sreskemu načelstvu, in sicer naj bi se prodajal kruh za kg po ceni- kakor se kupuje moka, ker je še vedno pri tem najmanje 35% kosmatega dobička. Cene mesu so se določile: meso I. vrste 20 Din, II. vrste 16 do 18 Din, III. vrste 15 do 16 Din. Prav je, da je vložen ta predlog, ker so cene najnunejšim življenskim potrebščinam res pretirane.

Hrastnik

V Hrastniku je bil pokopan v soboto popoldne ob spremstvu rudniške godbe ter zastopnikov TPD bivši nadpaznik tamošnjega rudnika g. Mihael Kmetič. Umrli je bil svojčas pri rudniku jako ugleden mož, četudi v nekaterih ozirih original. Časi, v katerih je živel Kmetič pri TPD, so bili dokaj težki in to zlasti v narodnem oziru. Marsikdo se je takrat za svoj ljubi kruhek prodal. Ne tako g. Kmetič! Pred seboj imam seznam članov »Südmark-Ortsgruppe Hrastnigg Nr. 975«, kjer najdem imena mnogih znanih Hrastničanov, ki so jih zapisali s »tsch, sch, ts, ie« itd. Ranjkega g. Kmetiča ni bilo med temi! Enako ga ne najdemo v drugi poli, kjer imam vpisana imena onih Hrastničanov, ki so prosili svoječasno za šulferajnsko šolo v Hrastniku! Bodi možu, ki ni klonil glave v teh težkih časih, domača zemljica lahka in ohranjen blag spomin! M.

Kranj

Zanimivo predavanje o slikarju Layerju. V soboto zvečer je predaval v Ljudskem domu konservator ljubljanskega muzeja g. dr. Franc Stele vo našem rojaku slikarju Leopoldu Layerju in njegovi šoli. Udeležba je bila zadovoljiva. Layer je živel v začetku preteklega stoletja v hiši št. 52 v Rožni ulici. Njegove slike so razširjene po vsej bivši Kranjski in Štajerski in celo Hrvatski. Predavanje so pojasnjevale razstavljene slike.

Ustanovni občni zbor Jugoslovansko-češke lige. V nedeljo dopoldne se je vršil v Narodnem domu ustanovni občni zbor Jugoslovansko-češke lige. Uvodno besedo je imel prof. dr. Simon Dolar. Povdarjal je, da liga nima samo kulturnega ampak tudi velik gospodarski pomen. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Franjo Sirc, podpredsednik duhovni svetnik Matija Škrbec, tajnik ing. Hladnik, blagajnik dr. Igo Šilar, revizorja župan Ciril Pirc in srezki prosvetni referent Vilibald Rus. Celjsko ligo je zastopal ing. Ozwald. Vpisanih je že nad sto članov. Meščani, storite svojo narodno dolžnost in pristopite k temu za Kranj prepotrebnemu društvu.

Avtomobil podrl most. V nedeljo se je podrl pod težo neznanega avtomobila most pri Jurjevi žagi. Most je najmanj za štiri dni za prevoz neporaben.

Bled

Avtobus povozil konje. V četrtek dopoldne je peljal neki tukajšnji posestnik voz gramoza z vpreženim konjem skozi vas. Dospevši do »Enkelna«, je nenadoma pripeljal neki avtobus ter povozil konja. Kolo mu je šlo črez noge in mu jo močno poškodovalo. Ker ni bilo izgleda, da bi bil konj še vporaben za delo, so ga na bližnjem travniku ubili. Kdo je zakrivil nesrečo in kdo bo trpel škodo, bo ugotovila zato brzčas uvedena preiskava.

Odlikovanje. G. Drago Dekorti, čuvar dvora Nj. Veličanstva kralja v Suvoboru je bil odlikovan z nemško vlado medaljo od kneza Hohenzolernskega; za vojaške vrline je dobil zlato kolajno in srebrni križ s krono. K visokemu odlikovanju mu iskreno čestitamo!

Sv. Martin patron tukajšnje cerkve. V nedeljo so prosljavljali Blejci svojega farnega patrona sv. Martina. Vršil se je sejem na Bledu; v torek je bil tudi v Gorjah, kjer je bilo videti mnogo živine in drugih prodajnih predmetov. Kupčija je bila živahna. Na račun so prišli zlasti gorjanski krčmarji.

Sokolstvo

Prva predstava Sokola v Studencih

V soboto zvečer je agilni dramatični odsek Sokolskega društva v Studencih uprizoril prvo letošnjo predstavo. V razmeroma kratkem času so požrtvovalni diletantje pod vodstvom gospoda Blažiča naštudirali popularno narodno igro »Revček Andrejček«. S to so se predstavili občinstvu, ki je do zadnjega kotička zasedlo dvorano.

Najboljši oderski lik je ustvarila gdč. Sancinova v vlogi Maričke. Njena igra je bila res pravo doživljanje. France (g. Ferš) je bil sicer igralsko dober, vendar premalo čuvstven. Očeta Hrastarja je izvrstno podal g. Cilinšek, ki je res ustvaril tip prave, kmetske korenine. Revčka Andrejčka je kreiral g. Kolar. Težko vlogo je rešil zadovoljivo, ponesrečen pa je bil v maski, ki se je že nagibala h karikaturi. Pa tudi pregibčen je bil za svojo starost. G. Molan kot Janezon je bil jako dober in je tudi z doživetjem podal svojo vlogo. Pravi tip norčka Janeza je ustvaril g. Škilan. Samo maska je bila nekoliko pretirana. Sestro Ano je podala gospodična Grgičeva. Njen govor je bil premalo čuvstven, cikal je na deklamacijo. Izmed manjših vlog bi bilo omeniti izvrstno podana potepuha gospodov Blažiča in Grgiča. Dober je bil tudi g. Ambrožič v vlogi Dornika. Hlapec Miha (g. Majhen) je zadovoljil.

Splošno je igra dobro uspela. Tudi inscenacija je bila dobra. samo lučni efekti niso bili naravni.

Občinstvo je z zanimanjem sledilo igri in z aplavzom nagradilo igralce. Upamo, da nam agilni diletantje prav kmalu podajo zopet kako igro. — D. B.

Novo Sokolsko društvo v Slov. Goricah

V nedeljo popoldne se je vršil pri Sv. Jakobu v Slovenskih Goricah ob veliki udeležbi nad 100 domačinov ustanovni sestanek novega Sokolskega društva, katerega so se udeležili župni starosta brat dr. Kovačič, srezki načelnik dr. Ipavic in razni drugi funkcijonarji. V novo društvo se je takoj vpisalo okrog 80 članov in članic. Izvolili so tudi odbor z vpokojenim nadučiteljem Mihaelom Vavhnikom kot starosto, veleposestnikom in županom Matijo Peklarjem kot podstarosto, trgovcem Franjo Šnuderlom kot načelnikom, učiteljico Miro Koserjevo kot načelnico ter šolskim upraviteljem Vekoslavom Keglom kot prosvetarjem. V ostali odbor so bili izvoljeni po večini domači in okoliški posestniki.

Sinclairjev koncern in Evropa

V Evropi se mudi že dalj časa Mr. Harry Ford Sinclair, predsednik upravnega sveta »Sinclair Consolidated Oil Corp.«, vsled česar so se zopet pojavile vesti o ekspanzijskih načrtih tega velikega petrolejskega koncerna. Mr. Sinclair je pri nas znan kot glavni junak znamenitega korupcijskega škandala ,ki je vzbudil svoj čas po celem svetu, posebno pa seveda v Ameriki — malo je manjkalo da ni bila oškodovana ameriška vojna mornarica za velika petroljska polja v Teapot-Dome — toliko prahu in ki je končal z zaporom g. Sinclairja (1921). Brez dvoma je že ta afera koncernu mnogo škodovala in mogoče se je le njegovi podjetnosti zahvaliti, da je družba brez velike škode prebolela to krizo in je danes »Sinclair Cons. Oil Corp. na najboljši poti, da postane za Standard Oil Co. največja petrolejska družba v U. S. A. Njena petrolejska polja v Teksasu, Louisiani, O klahomi, Kansasu, Wyomingu, njene koncesije na Kubi, v Meksiki, Panami, Angoli itd. se vedno racijonalneje izkoriščajo in profiti rastejo.

Seveda mora Sinclairjeva grupa bojevati hud boj z mogočno Rockefellerjevo Standard Oil Co., ki budno pazi, da ne postane Sinclair Corp. prepotentna in ji prekriža marsikak plodonosen načrt. Tako sta prešli v zadnjem času dve manjši petrolejski družbi, ki sta veljali kot stranski podjetji Sinclairjevega koncerna, definitivno v roke Rockefellerja. Na drugi strani pa se je zopet posrečilo Sinclair Corp. združiti pod svojo egido par znatnih podjetji.

Ekspanzija Sinclairjevega koncerna v Evropo in Azijo je začela leta 1919., t. j. tedaj, ko je z raznimi fuzijami nastala današnja mogočna družba. Vendar pa se ti načrti niso vedno posrečili. Tako je dobil l. 1922/23 Sinclair od sovjetske vlade **koncesijo za izkoriščanje** petrolejskih polj na severnem **Sahalinu.** Do eksploatacije pa ni prišlo. Brezuspešen je bil tudi poizkus, zasidrati se v **Perziji.**

V Evropo je prodrla Sinclair Corp. že pred leti. Svoje filijale ima v **Angliji, Belgiji** in **Franciji.** Še starejšega datuma pa so stiki z **Nemčijo.** Po svetovni vojni je stopil Sinclair **v zvezo s koncernom Hugo Stinnesa.** Projektirano podjetje »Sinclair-Stinnes«, katerega glavni namen je bil izkoriščanje petrolejskih vrelcev v Hannovru, je propadlo z razbitjem Stinnesovega koncerna. L. 1929/30 je ustanovil Sinclair »Deutsche Sinclair Petroleum G. m. b. H.« v Kölnu s kapitalom ½ milijona R. M. Največja družba za eksploatacijo nemških petrolejskih vrelcev je bila do sedaj lani ustanovljena **North European Oil Corp.,** kateri pripada cela vrsta manjših podjetij, ki so si pridobila jako obsežna petrolejska polja, tako: Oldenburgische Erdöl G. m. b. H., Mecklebburgische G. m. b. H., Ostöl in West G. m. b. H. in druge.

Ker znaša letna nemška poraba produktov mineralnih olj sedaj približno 2·5 milijona ton in more kriti nemška produkcija do sedaj le ¹/₄ celotne porabe, vrtajo na najrazličnejših krajih severo-zapadne Nemčij, da z novimi vrelci zvišajo produkcijo nemškega petroleja. Seveda so ta vrtanja združena z ogromnimi stroški, zato je prišel na pomoč ameriški kapital.

Mr. Harry F. Sinclair je izjavil, da so na podlagi poročil, ki jih je dobil tekom zadnjega leta, dani vsi pogoji za uspešen razvoj nemške industrije mineralnih olj v Hannovru in obmejnih pokrajinah; predno pa se bo sam v večji meri udeležil na teh podjetjih, hoče počakati še rezultatov natančnejših preizkavanj.

Mr. Sinclair pa ni povedal, da bi utegnil biti to tudi vzrok njegovega bivanja v Evropi.

C. M.

Gospodarske vesti

×**Občni zbor Jadranske hotelirske zveze.** Jadranske hotelirske zveze bo 26. in 27. t. m. imela na Rabu izreden občni zbor, ki se ga udeležijo tudi delegati gospodarskih ministrstev.

× **Izvoznikom v Italijo.** Industrijsko, trgovsko obrtna zbornica v Velikem Bečkereku je izdala okrožnico na vse trgovce in industrijce, da imajo izvoznik. živine in žita za izvoz v Italijo pravico do enakih carinskih ugodnosti kot romunski izvozniki.

× **Posojila banke za mednarodna plačila.** Posebni poročevalec tukajšnje gospodarske in finančne agencije objavlja vesti o posojilih, ki jih bo mogla banka za mednarodne obračune v Bazelu v bodoče dajati na srednje roke. Najdaljše trajanje teh posojil ne sme presegati 12 mesecev. Posojila se smejo dajati samo privatnim bankam proti menicam, ki nosijo podpis katere od emisijskih bank raznih držav. V zvezi s tem je bilo tudi govora o posojilu, ki ga je zaprosila naša Narodna banka za račun državnega monopola. Šlo je za vsoto 40,000.000 švicarskih frankov, ki bi jih potrebovali za odkup letošnje letine tobaka. Kot jamstvo za to posojilo bi dala monopolna uprav 27,000.000 kg tobaka in razen tega še svoje menice z žirom Narodne banke. Ravnatelj banke za mednarodne obračune je bil, kakor izgleda, voljan, da bi se dalo to posojilo naši Narodni banki, toda drugi člani uprave so se temu protivili, češ da mednarodna banka ne sme biti konkurent drugih privatnih bank. Ona samo lahko eskontira menice drugih bank in preko teh daje posojila, ne pa naravnost. Tako je naše posojilo v Bazlu propadlo. Skoro gotovo pa bomo posojilo dobili pri neki skupini angleško-francoskih bank, ki so lansko leto dale enako posojilo. Na ta način pride naš državni monopol ipak do iskanega posojila 40,000.000 švicarskih frankov, ki se bo vrnilo v enem letu.

× **Brezposelnost v Italiji ogromno narašča.** V nedeljskem našem članku »Italijanska gospodarska kriza« povdarja naš tržaški dopisnik, da znaša brezposelnost v Italiji po uradnih ugotovitvah 395.000. To število se nanaša na stanje koncem meseca septembra. Včerajšnji »Il Sole« pa prinaša uradno število brezposelnih v Italiji za mesec oktober, ki naglaša, da je bilo ta mesec nezaposlenih že 446.496 oseb.

Dobave

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprjema do 25. novembra t. l. ponudbe glede dobave žičnikov; do 28. novembra t. l. pa glede dobave brusnih kamnov. — (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku).

Direkcija državnih rudarskih preduzeća v Sarajevu sprejema ponudbe glede dobave zidane peči ter glede dobave kompletne izvozne naprave.

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 26. novembra t. l. ponudbe glede dobave žice, jeklenih krtač itd.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 27. novembra t. l. ponudbe glede dobave 800 kg minijeve barve, 300 kg firneža, 200 kg vijakov, 5800 metrov jeklenih vrvi, razne žice, cevi, kolen za cevi, klešč za zavijanje cevi, raznega orodja i. t. d.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede dobave svedrov, 150 m transmisijskih jermenov, raznega železa, pločevine, jermenic, zakovic, kovinskih žagic, 5 elektromotorjev raznega orodja, 3000 komadov zatkalcev in 3000 kg bencina.

Borzna poročila

dne 17. novembra 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 17. novembra. Amsterdam 22'75, Berlin 13'465—13'495, Bruselj 7'8883, Budimpešta 9'8889, Curih 1094'40—1097'40, Dunaj 7'9468—7'9768, London 274'68, Newyork 56'365—56'565, Pariz 222'17, Praga 167'22—168'02, Trst 296'12.

Zagreb, 17. novembra. Amsterdam 22'75—22'81, Dunaj 794'68—797'68, Berlin 13'465—13'495, Bruselj 788'83 bl., Budimpešta 987'39—990'39, London 274'28—275'08, Milan 294'924—296'924, Newyork ček 56'365—56'565, Pariz 221'065—223'065, Praga 167'22—168'02, Curih 1094'40—1097'40. Madrid 653—656.

Beograd, 17. novembra. Amsterdam 22'72—22'78, Berlin 13'4650—13'4950, Budimpešta 987'39—990'39, Curih 1094'40—1097'40, Dunaj 794'68—797'68, London 274'28—275'08, Milan 294'83—296'83, Newyork 56'3650—56'5650, Pariz 221'17—213'17, Praga 167'22—168'02.

Dunaj, 17. novembra. Amsterdam 285'75, Beograd 12'5637, Berlin 169'22, Bruselj 99'01, Budimpešta 124'21, Bukarešta 4'2140, Kopenhagen 189'80, London 34'49, Madrid 81'50, Milan 37'17, Newyork 710'25, Pariz 27'885, Praga 21'061, Sofija 5'1460, Stockholm 190'50, Varšava 79'55, Curih 137'62.

Curih, 17. novembra. Beograd 9'12875, Pariz 20'2725, London 25'065, Newyork 516'15, Bruselj 71'98, Milan 27'02, Madrid 59'60, Amsterdam 207'575, Berlin 122'98, Dunaj 72'67, Sofija 3'7325, Praga 15'305, Varšava 57'75, Budimpešta 90'235, Atene 6'675, Carigrad 2'445, Bukarešta 3'06125, Helsingfors 12'975.

Vrednostni papirji.

Ljubljana, 17. novembra. Celjska 160, Ljublj. kred. 122, Prva hrv. šted. 930, Kreditni zavod 170—180, Vevče 124, »Split« 400, Stavbna 40, Ruše 280—300.

Zagreb, 17. novembra. Državni papirji: 7% inv. pos. 86—87 (86'50), vojna škoda ar. 429'50—430 (430), vojna škoda kasa 429—430, vojna škoda november 429 d., vojna škoda december 429'50 d., 4% agr. obvez. 51'50—53'50, 7% Bler. pos. 81'62—81'87 (82, 81'75), 8% Bler. pos. 90'75—91'50, 7% po. hipot. 80'50—81'50. — Banke: Hrvatska 50 d., Praštediona 930—935, Udružena 191—192, Ljubljanska kreditna 122 d., Medjunarodna 67. d., Narodna banka 8075—8125. — Industrija: Šećerana Osijek 303—307, Trboveljska 377—379, Slavonija 200 d., Vevče 124 d.

Beograd, 17. novembra. 7% inv. pos. 86'50—87'50, 4% agr. obv. 52'50, 7% pos. drž. hip. b. 82, 7% Blaire 81'75, 8% Blaire 91—91'75, 6% begluške obveznice 82'25—82'75, vojna škoda 447—449, ult. november 451'25, ult. december 453—453'50. Narodna banka 8024—8140.

Dunaj, 17. novembra. Bankverein 16'80, Kreditni zavod 46'25, Dunav.-Sava-Adria 11'80, Prioritete 86'60, Trbovlje 47, Leykam 3'80.

Žitna tržišča.

Tendenca nestalna, promet 1 vagon pšenice, 1 vagon koruze.

Novi Sad, 17. novembra. Koruza: sremska posušena, ladja 77½—82½. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 4 vagoni, ječmen 2 vagona, koruza 69 vagonov, moka 4 vagoni. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta, 17. novembra. Tendenca: slabo ustaljena, promet miren. — Pšenica marec 15'16—15'25 (15'18—15'19), maj 15'16—15'17 (15'16—15'17). — Rž: marec 8'90—8'97 (8'97—8'98). — Koruza: maj 11'50—11'64 (11'58—11'60), transit maj: 11'60 (9'48,52).

Živinska tržišča.

Dunaj, 17. novembra. d. *Goveji trg.* Prignali so 2308 goved, med tem 1631 mastnih in 677 koščenih. Promet je bil mlačen, prvovrstno blago se je bilo prodajalo po šibkih cenah prejšnjega tedna. Vse druge kvalitete so se pocenile za pet grošev pri kg.

Svinjski trg. Na jutrišnji svinjski trg utegnejo prignati okrog 12.000 mesnatih in 650 mastnih svinj.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenca mlačna, promet: 3 vagone bukovega oglja, 1 vagon jelševih plohov.

Mali oglasi

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5·—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10·— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par.
Za pismene odgovore priložite znamko.

PREMOG
trboveljski, šlezijski, angleški in koks
dobavlja na dom
Dunajska 46 »ILIRIJA« d. z o. z. Miklošičeva 6
Telefon 28-20 Telefon 25-95

Ivan Magdič,
krojač
Ljubljana, Gledališka ulica št. 7 — se priporoča za jesensko sezono. (791)

za
Ia trb premog
suha drva
ali koks
kličite tel 2056
or. naročite v
Wolfovi 1 pri
Dom. Čebin

Sprejme se
več zastopnikov v zavarovalnih zadevah. — Točne pisave zmožne osebe naj pismeno vlože prošnje s priloženim zadnjim šolskim ali pa od kakega tečaja posedujočim spričevalom do 23. novembra 1930. na naslov: »O g e r e«, Ljubljana, Mestni trg 19, III., levo. Znamko za odgovor je priložiti. (795)

»Royal« pisalni stroj
prodam po ugodni ceni. - Naslov v upravi.

J. Hlebš
družba z o. z.
Ljubljana, Sv. Petra cesta 33
pleskarstvo in soboslikarstvo
155
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela, katera izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

Agitirajte za Jugoslovana!

Mestno županstvo v Tržiču javlja žalostno vest, da je dne 17. nov. 1930 umrl gospod

Globočnik Karol

mestni svetovalec, član odbora obrtne nadaljevalne šole, tovarnar, posestnik itd.

Marljivemu sodelovalcu ohranimo časten spomin!

V Tržiču, dne 17. nov. 1930.

Zupan **Lončar Ivan** s. r.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob prerani izgubi svojega ljubljenega soproga, očeta, brata, starega očeta, tasta itd., gospoda

Petra Majdiča

veleindustrijalca in veleposestnika v Celju

in za poklonjeno krasno cvetje in vence, kakor tudi za mnogobrojno udeležbo na zadnji poti blagopokojnega se tem potem vsem iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo častiti duhovščini pod vodstvom velečastitega opata Juraka, gospodom dr. Hubadu, zastopniku kraljevske banske uprave Dravske banovine, celjskemu načelniku dr. Alojziju Goričanu, komandantu mesta gospodu polkovniku Dragomiru Puriću kakor tudi vsem ostalim zastopnikom vojaških in civilnih oblasti, nadalje gospodu predsedniku Dragotinu Hribarju, zvestemu prijatelju pokojnega, in gospodu predsedniku Ferdu Pinterju, zastopniku avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije, za njune ganljive in globoke besede ob odprtem grobu, zastopniku industrijcev gospodu dr. Goliji kakor ostalim zastopnikom gospodarskih korporacij, zastopnikom Sokola, SPD, gasilcev, Celjskega kolesarskega kluba in ostalih društev. Iskrena zahvala tudi pevskima društvoma CPD in »Oljka« za prekrasno žalno petje!

Celje, dne 17. novembra 1930.

Rodbina Majdiča

Sport

PRVA ZMAGA JUGOSLAVIJE V BALKANSKEM CUPU.

Jugoslavija : Bolgarija 3:0 (2:0).

Z največjimi upi se je podala naša reprezentančna enajstorica v Sofijo. Savezni kapetan Simonović je sestavil najboljše moštvo, ki ga je mogel in uspeh ni izostal. V težkih in napornih tekmah za državno prvenstvo so dobili naši igralci potrebno borbenost in izdržljivost, kar je tekmo v Sofiji odločilo. Jugoslavija, ki je bila dosedaj na zadnjem mestu, se je z lepo zmago nad Bolgari povzpela na 2. mesto in ima z ozirom na to, da igra vse ostale tekme doma, dobre izglede, da to mesto obdrži ali da ga celo poboljša.

Enajstorica Jugoslavije je v vseh delih prekašala nasprotnika. Izvrstno je funkcijoniral nanapadalni kvintet. Scortali in Lemešić, B. Marjanović in Praunsperger. Bolgari so se na vso moč prizadevali, da zabijejo vsaj časten gol, naša obramba pa je stala kot zid.

Prvo glavno skupščino LPP savez potrdil, anuliral pa drugo.

Jugoslovanski pokalni savez je potrdil glavno skupščino Ljubljanskega plavalnega podsaveza, ki se je vršila 31. oktobra v Ljubljani in to na podlagi §§ 12. in 14. pravil podsaveza in § 17. dodatka pravil podsaveza. Obenem je razveljavil drugo skupščino, ki se je vršila 9. t. m.Savez je nadalje odredil, da mora stara uprava v roku 5 dni oddati vse knjige in aktie v roke predsednika prof. Kuljiša in tajnika Pöschla.

Glasom sklepa saveza je potrjen sledeči novi odbor LPP, predsednik prof. A. Kuljiš, podpredsednik inž. I. Medved, tajnik I. A. Pöschl, tajnik II. S. Sancin, teh. ref. B. Kramaršič, blagajnik O. Tuma; odborniki: dr. Lapajne, arh. Spinčič, M. Pevalek, A. Gnidovec, J. Seunig; namestnika kap. Vizjak in Vončina; revizorja: prim. dr. Jenko in dr. O. Planinšek.

Gradec : Zagreb 1 : 0 (1 : 0).

Zagreb je tekmo izgubil, bil pa je skoro vso igro v premoči. Napad radi nevigranosti ni zmogel nikake skupne akcije. Edini gol je dosegel malo pred odmorom Gaber, ki je v tej tekmi tridesetič nastopil reprezentativno.

Ljubljanski nogomet.

V Ljubljani sta se v nedeljo vršili dve pokalni tekmi. V obeh sta zmagala favorita. Jadran je podlegel Svobodi s 0:4. Do polčasa je držal igro odprto, na to je popustil. Primorje je kljub nekompletnosti gladko odpravilo šibkega Slovana s 11:0. V finale prideta Svoboda in Primorje.

Ostale nogometne tekme.

Celje. Atletik : Olimp 1:1 (0:0). Ponovna prvenstvena tekma, ker je podsavez prvo nepravilno anuliral. Rezultat odgovarja poteku igre. Sodil je g. Pevalek iz Ljubljane.

Čakovec: Rapid (Maribor) : Čakovec 4:0.

Zagorje: Zagorje : Litija 4:0 (4:1).

Zagreb: Hašk : Viktorija 3:3, prvenstvo.

Beograd: Soko : Jedinstvo 3:0, prvenstvo.

Dunaj: Avstrija : Švedska 4:1 (1:1).

Praga: Bohemians : Slavija 3:2, Sparta : Teplitzer F. C. 9:0.

Gradec : Maribor 2:0 (1:0).

Maribor, 16. novembra.

Na igrišču I. S. S. K. Maribor se je danes odigrala medmestna tekma Gradec : Maribor, ki je končala z zasluženo zmago Gradca v razmerju 2:0.

Graško moštvo se je odlikovalo predvsem v startu in izvanredni hitrosti. Prednjačili so domačinom v tehniki, osobito pa v taktiki. Najboljša formacija je bila krilska vrsta in ožja obramba.

Domačini se imajo zahvaliti le odličnemu vratarju, da ni bil poraz še večji. Izrazito slabi so bili Kirbiš, Bačnik in Paulin. Naglasiti je treba, da je graška reprezentanca igrala izvanredno, še nikdar popreje ni nudilo katerokoli graško moštvo tako odlično igro.

Gradec ima početni udarec in takoj napade in desna zveza strelja neubranljivo v mrežo, 1:0 za Gradec. Igra je potem prvih 15 minut izenačena. Maribor igra na prodore, Gradčani forsirajo nizko igro kratkih pasov. Izkažejo se Bertoncelj in Božo, ki često ustvarja velike nevarnosti pred graškim golom. Vratar odlično brani več ostrih strelov. Nato premoč Gradca. Z rezultatom 1:0 konča polčas. V drugem polčasu Gradec napade in v 18. minuti pošlje zopet desna zveza neubranljivo v mrežo. 2:0 za Gradec. Maribor vprizori serijo napadov in vratar ima polne roke dela. Igra je vedno ostrejša. Situacije se menjajo bliskovito. Mariborska obramba je zelo zaposlena in že izgleda, da ne bo izdržala. Mariborski napad stopi v akcijo in razbremeni za nekaj časa obrambo. Pred golom Gradca nastanejo kočljive situacije. Toda obramba Gradca stoji kakor zid. Tempo popušča in kmalu nato je konec.

Sodil je zelo dobro g. dr. Planinšek.

S. K. Železničar mlad. : I. S. S. K. Maribor mlad 2:0 (1:0).

V predtekmi je zmagala boljša enajstorica zasluženo z rezultatom 2:0. Sodil je g. Vesnaver dobro.

Društvo medicincev na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani

Težko nas je zadela vest, da je predložen VZS zakonski načrt, po katerem nam hočejo, potem ko smo se trudili že pet let na univerzi, navreči še dveleten brezplačen staž. Že zdaj se je abiturijent težko odločil za študij medicine. Bilo je treba mnogo idealizma in poguma; saj je znano, da medicinski študij ni samo najdaljši, ampak tudi najbolj naporen in najdražji. Ako bo postal ta načrt zakon, si bodo študij medicine lahko privoščili samo sinovi bogataševv. Trpijo zopet samo siromašni študentje. Z njimi bo trpel medicinska znanost, saj je znano, da ravno-največji ljudje prihajajo iz najbednejših plasti naroda. Kdo izmed siromašnih študentov si bo še upal študirati medicino? Mislimo, da je dovolj, če moramo eno leto dalje študirati, kot vsi drugi. Ne zahtevamo, da bi se nam po diplomi vsulo bogastvo v naročje, zahtevamo samo toliko, da bomo mogli živeti dostojno. Koliko samozatajevanja je treba medicincu in pozneje zdravniku, ve samo on sam. Sedaj pa še dve leti stradanja? Da je naša nevolja nad tem načrtom upravičena, mora uvideti vsak. Že sedaj je zdravnik star nad 30 let, preden pride do kruha.

Na občnem zboru Društva medicincev je bila sklenjena in soglasno sprejeta ta resolucija:

1. Smatramo za največjo krivico, ki se je mogla zgoditi medicincem, bodočim zdravnikom, z uvedbo dveletnega, neplačanega staža.

2. Zahtevamo, da traja staž eno leto in da prejemajo stažsti vse prejemke po 9. grupi I. kategorije, kakor je bilo to do aprila 1927., da morejo živeti akademiku primerno življenje.

3. Da se čas, ki je bil prebit v stažu šteje v službena leta za napredovanje.

4. Da se čas službe v vojski všteje v staž.

Svojemu sobratu bomo mogli koristiti samo tedaj, če se nam ne bo treba boriti za vsakdanji kruh, ampak bomo lahko posvetili vse sile svoji izobrazbi in izpopolnitvi strokovnega znanja.

Društvo medicincev, Ljubljana.

Radio

Ljubljana, sreda 19. novembra: Opoldanski program odpade. 17.30 Radio orkester: Klavir solo. 18.30 Literarna ura. Herwig: Sv. Boštjan iz predmestja (Silvester Škerl). 19.00 Nr. Nikolaj Preobražensky: Ruščina. 19.30 Prof. Silvo Kranjec: Poglavje iz Sociogeografije. 20.00 Prenos iz Prage: Koncert češke Filharmonije s sodelovanjem pevskega društva »Hlahol«. 22.00 Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, sreda, 19. novembra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 17.00 Otroška glasbena ura. 18.00 Plošče. 18.30 Novice. 19.50 Uvod k prenosu. 20.00 Koncert češke Filharmonije s sodelovanjem praškega zbora »Hlahol«. Prenos iz Prage. 22.00 Poročila, vreme, sneg. 22.10 Zvočni film.

Beograd, sreda, 19. novembra: 11.25 Plošče. 12.45 Radio orkester. 13.30 Novice. 16.00 Plošče. 17.00 Otroška ura. 17.30 Popoldanski koncert. 19.30 Predavanje. 20.00 »Borac«, drama v 1 dejanju, P. Taletov. 21.30 Operne arije, poje gospa L. Popova, članica opere. 22.00 Novice. 22.20 Po tujih postajah.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No 22.332.

Spremembe v imeniku

zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Dr. Podkoritnik Franc, zasebni zdravnik v Velenju, je bil vpisan v imenik zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine
v Ljubljani, dne 24. oktobra 1930.

Po odredbi v. d. bana:
zdravstveni inšpektor:
Dr. Mayer, s. r.

*

VI. No. 24301.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od dne 22. oktobra do dne 31. oktobra 1930.

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostanejo v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	2	—	—	—	2
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Krško	2	—	—	—	2
Laško	4	—	—	—	4
Litija	—	1	—	—	1
Ljubljana (srez)	—	2	—	—	2
Maribor (mesto)	1	—	—	—	1
Novo mesto	1	1	—	—	2
Radovljica	4	1	—	—	5
Šmarje pri Jelšah	1	—	1	—	—
Skupaj	16	5	1	—	20
Griža. — Dysenteria.					
Brežice	1	—	1	—	—
Krško	3	—	1	—	2
Litija	1	—	-	—	1
Ljubljana (mesto)	3	—	3	—	-
Novo mesto	11	—	10	—	1
Prevalje	4	—	—	—	4
Skupaj	23	—	15	-	8
Škrlatinka. — Scarlatina.					
Brežice	7	-	1	—	6
Celje	2	4	1	—	5
Celje (mesto)	4	—	1	—	3
Dolnja Lendava	—	3	—	—	3
Kamnik	1	-	—	—	1
Kranj	2	1	—	—	3
Krško	2	4	—	—	6
Laško	5	1	—	—	6
Litija	—	1	—	—	1
Ljubljana (srez)	2	—	—	—	2
Ljubljana (mesto)	6	1	1	—	6
Ljutomer	—	1	—	—	1
Maribor desni breg	—	1	—	—	1
Maribor (mesto)	1	3	—	—	4
Murska Sobota	4	4	—	1	7
Novo mesto	5	5	1	—	9
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	4	1	1	—	4
Radovljica	1	6	—	—	7
Slovenjgradec	1	—	—	—	1
Šmarje pri Jelšah	6	6	1	1	10
Skupaj	54	42	7	2	87
Ošpice. — Morbilli.					
Konjice	1	2	1	—	2
Ptuj	—	8	—	—	8
Skupaj	1	10	1	-	10
Davica. — Diphteria et Croup.					
Brežice	5	2	—	—	7
Celje	2	6	2	1	5
Celje (mesto)	1	—	1	—	—
Dolnja Lendava	2	—	1	—	1
Kamnik	2	1	2	—	1
Kranj	4	4	2	—	6
Kočevje	3	1	—	—	4
Konjice	4	5	—	6	3
Krško	10	8	2	2	14
Laško	2	3	2	—	3
Litija	—	1	—	—	1
Logatec	7	1	2	—	6
Ljubljana (srez)	14	6	4	—	16
Ljubljana (mesto)	9	7	1	1	14
Ljutomer	10	1	3	1	7
Maribor desni breg	6	17	7	3	13
Maribor levi breg	1	1	1	—	1
Maribor (mesto)	6	3	3	—	6
Murska Sobota	3	1	3	—	1
Novo mesto	1	3	1	1	2
Prevalje	1	1	1	—	1
Ptuj	2	5	1	1	5
Radovljica	3	—	3	—	—
Slovenjgradec	2	—	—	—	2
Šmarje pri Jelšah	10	15	5	1	19
Skupaj	110	92	47	17	138
Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrospinalis epidemica.					
Brežice	1	—	1	—	—
Kranj	—	1	—	—	1
Skupaj	1	1	1	-	1
Dušljivi kašelj. — Pertussis.					
Kranj	20	—	19	1	—
Skupaj	20	—	19	1	—
Sen. — Erysipelas.					
Brežice	1	—	-	—	1
Celje	2	2	2	—	2
Gornjigrad	—	1	-	—	1
Kočevje	1	—	-	—	1
Ljubljana (srez)	1	—	1	—	—
Maribor (mesto)	—	3	1	—	2
Ljutomer	—	1	1	—	—
Maribor desni breg	—	1	—	—	1
Maribor (mesto)	2	1	1	—	2
Prevalje	1	—	—	—	1
Radovljica	—	1	—	—	1
Šmarje pri Jelšah	2	—	1	—	1
Skupaj	10	10	7	-	13
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Dolnja Lendava	—	1	-	1	—
Ljubljana (srez)	1	—	1	—	—
Murska Sobota	1	—	—	1	—
Slovenjgradec	—	1	-	1	—
Skupaj	2	2	1	3	-
Vranični prisad. — Anthrax.					
Kranj	—	1	—	—	1
Skupaj	—	1	—	—	1
Odrevenelost tilnika. — Polyomyelitis acuta.					
Prevalje	2	—	—	—	2
Skupaj	2	—	—	—	2

Ljubljana. 6. novembra 1930.

Po odredbi vršilca dolžnosti bana.
Zdravstveni inšpektor:
Dr. Mayer.

Conan Doyle: 35

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel s avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulaček.)

Ura je šla na eno; noč je bila burna in temna in lilo je kakor iz škafa. Akoravno zunaj ni bilo prijetno, sem bil kljub temu vesel — tako vesel, da bi bil od samega veselja skoraj zaukal. Ako ste vi, gospodje, kdaj dvajset dolgih let koprneli po kaki stvari in jo potem končno našli v svoji bližini, potem boste razumeli moja čuvstva. Prižgal sem si smotko in na moč kadil, da bi si pomiril živce, toda roke so se mi tresle od vznemirjenosti in žila na sencih mi je silovito utripala. Med vožnjo sem videl starega Johna Ferrierja in drago Lucijo, ki sta iz teme zrla name in se mi smehljala. Videl sem ju prav tako razločno, kakor vidim vas tukaj v sobi. Vso pot sta bila pred menoj, vsak na eni strani konja, dokler se nisem ustavil pred ono hišo na Brixton Roadu.

Nikjer ni bilo videti žive duše, nikjer slišati nobenega glasu razen šuma dežnih kapljic. Ko sem pogledal v voz, sem videl, da je Drebber močno pijan. Stresel sem ga za roko: »Čas je, da greste domov,« sem rekel.

»Že prav, izvošček,« je odgovoril.

»Zdelo se mi je, da je menil, da sva dospela do hotela, ki mi ga je bil imenoval, kajti brez vsake besede je stopil iz voza in šel za menoj po vrtu. Hoditi sem moral poleg njega, da ni padel, ker je imel malo preveč težko glavo. Ko sva dospela do vrat, sem jih odprl in ga peljal v sprednjo sobo. Svojo možato besedo vam zastavim, da sta vso pot pred nama stopala oče in hči.

‚Peklenska tema je tukaj,‘ je rekel in cepetal po tleh.

‚Takoj bo luč,‘ sem odvrnil, vžgal vžigalico in ž njo svečo, ki sem jo prinesel seboj. ‚Sedaj, Enoch Drebber,‘ sem nadaljeval, se obrnil proti njemu in posvetil v obraz, ‚mi pa povej, kdo sem?‘

Za trenutek me je debelo pogledal z motnimi, pijanimi očmi, nato sem pa videl, kako se je v njih prikazala groza, ki mu je spačila ves obraz; znamenje, da me je spoznal. Bled ko zid je stopil nazaj, pot se mu je prikazal na čelu in zobje so mu šklepetali. Ko sem vse to videl, sem se naslonil ob vrata in se dolgo in na glas smejal. Vedno sem vedel, da je maščevanje sladko, nikdar pa se nisem nadejal tolikega zadoščenja, kakršno me je tedaj obšlo.

‚Ti pes!‘ sem dejal ‚zasledoval sem te od mesta Salt Lake do St. Peterburga in vselej si mi ušel. Sedaj je navsezadnje konec tvojih potov, kajti ti ali jaz, eden izmed naju ne bo videl jutri vzhajati solnca.‘ Pri teh besedah se je še bolj umaknil nazaj in po njegovem obrazu sem sodil, da me je smatral za blaznega. Saj pa je tudi malo manjkalo, da res nisem bil. Žila na sencih mi je bila kakor veliko kladivo in mislim, da bi me bila zadela kap, ako bi mi ne začela teči kri iz nosa. Takoj mi je odleglo.

‚Kako misliš sedaj o Luciji Ferrierjevi?‘ sem zavpil, zaklenil vrata in mu vihtel ključ pred nosom. ‚Kazen je prihajala sicer počasi, toda naposled te je vendarle doletela. Videl sem, kako so se mu začele pri teh besedah tresti ustnice. Prosil bi bil za svoje življenje, toda dobro je vedel, da bi bilo zaman.

‚Ali me hočeš umoriti?‘ je zajecljal.

‚O umoru ni govora,‘ sem dejal. ‚Kdo pa govori o tem, ako ubije blaznega psa? Kakšno usmiljenje pa si ti imel z mojo ubogo Lucijo, ko si jo tiral od njenega umorjenega očeta ter jo vlekel v svoj prokleti, brezsramni harem?‘

‚Saj nisem jaz ubil njenega očeta,‘ je zavpil.

‚Toda ti si tisti, ki ji je umoril nedolžno srce,‘ sem zakričal ter vrgel škatljico predenj. ‚Pravični Bog naj sodi med nama. Izberi in použij! V eni kroglici je smrt, v drugi je življenje. Jaz vzamem ono, ki jo ti pustiš! Vzemi, da vidimo, ali je pravica na svetu ali pa nas vlada samo naključje.‘

Divje je vikal, prosil milosti ter se mi umikal, jaz pa sem potegnil nož ter mu ga pritiskal ob vrat, dokler ni navsezadnje ubogal. Jaz sem vzel ostalo kroglico, nato sva pa molče stala tamkaj, zrla drug drugemu v obraz in čakala, komu je bilo usojeno živeti, komu umreti. Nikoli ne pozabim njegovega obraza, ko so mu prve bolečine oznanile, da je strup v njegovem telesu. Zasmejal sem se, ko sem to opazil, in mu pomolil Lucijin poročni prstan pred oči. Ampak vse to je trajalo samo trenutek, dva, kajti alkaloid učinkuje zelo hitro. Bolestni krč mu je spačil obraz, zdajci pa je iztegnil roke pred se, se opotekel hripavo zakričal in se zrušil na tla. Obrnil sem ga z nogo in mu položil roko na srce. Prenehalo je biti. Bil je mrtev!

„Kaj je polilit"?

Kaj je »polilit«?

Strokovnjaki imenujejo »polilit« (polys = mnogo, lithos = kamen) piramido, ki je sestavljena iz raznovrstnih kamnov. V piramido složeni kamni so navadno kamni, ki jih rabijo v tej ali oni drželi kot stavbeni materijal, ali pa so primeri raznih geoloških plasti. Kot »stavbeni materijal« označujejo vse one kamne, ki jih rabijo za zidanje hiš, za ceste, za izdelovanje »umetnega« kamenja itd.

Take »polilite« poznajo že zdavnej v Ameriki in v Nemčiji in kakor poroča graška »Tagespost«, namerava tudi štajerski deželni muzej zbrati 265 kamnov iz vseh štajerskih kamnolomov in jih složiti v tako piramido. Piramida bo stala na prostem, da bodo lahko opazovali odpornost raznih vrst kamenja proti vsemu. Ugotovili bodo na ta način lahko, kako vplivajo na kamenje posebno hude zime ali pa posebno huda vročina. Na »polilitu«, ki stoji na neki šoli v Aemriki že 34 let in ki je sestavljen iz 281 vrst kamnov, so namreč že dognali, da vzdržuje vsako vreme popolnoma le 25 vrst kamnov, 36 pa jih je le malo načetih. Jasno je torej, da je taka piramida važna in koristna ne samo za znanost, ampak tudi za praktično gospodarstvo. Največ koristi pa imajo od takih preizkušenj lastniki kamnolomov sami.

Štajerski muzej, ki ne razpolaga s posebnim premoženjem, se je obrnil na vse lastnike kamnolomov s prošnjo, naj dajo muzeju potrebni materijal brezplačno na razpolago. Tej prošnji so lastniki kamnolomov ustregli in ko bodo zbrani vsi kamni, bodo postavili tudi na Štajerskem svoj »polilit«.

Poleg tega pa bo muzej izdal poseben seznam vseh v piramido vzidanih kamnov, kjer bo zapisano, kje se ta in ta kamen nahaja, kdo je lastnik kamnoloma in pa način, kako in za kaj se ta ali oni kamen da najbolje porabiti.

Ali ne bi mogli postaviti tudi pri nas svoj »polilit«, vsaj za Dravsko banovino?

Mož z jastrebjimi kremplji

Na zadnji seji društva zdravnikov na Dunaju je predstavil docent dr. Koyda zdravnikom 36-letnega moža, kateremu so se nohti na čuden način izpremenili. Mož je bil pred vojno tiskar, med vojno pa je prišel v ujetništvo in tam so mu vsi prsti premrznili. Kmalu nato pa je začel opazovati čudno izpremembo na svojih nohtih. Nohti so se namreč razvili tako, da so bili čisto podobni jastrebskim krempljem. Bolnik seveda ni mogel s tako napako v nobeno družbo več in tudi delati ni mogel.

Bolnik pa je popolnoma ozdravel. Njegovim nohtom je prvič škodoval svinec (bil je, kakor rečeno, tiskar), kar pa ni napravil svinec, to je pomogla še zmrzlina. Zdravnik pa mu je »kremplje« temeljito izrezal z vso roženino vred, nakar so mu začeli rasti normalni nohtje.

Drage kuhinje

Zadnji ruski car je izdal za svojo kuhinjo na leto približno 2,400.000 mark ali skoraj 34 milijonov dinarjev (1 marka = 14 Din). Ta visoka številka nam postane že bolj razumljiva, če pomislimo, da je prejemal vrhovni kuhar 160.000 mark plače na leto, njegovi kuharji pa po 10 do 30 tisoč mark. Tudi kuhinjska oprava je bila jako dragocena; vse posode so bile srebrne, posodice za razne začimbe in dišave pa so bile zlate. Tudi ognjišča so bila okovana s srebrom. Dalje je bil v kuhinji tudi raženj iz čistega zlata, ki so ga rabili že za časa velike cesarice Katarine II. Okoli 40 ponev so cenili vsako na 500 mark. Kuhinjske stene so bile obložene s črnim marmorjem. — Danes ima najdražjo kuhinjo na svetu perzijski šah (vladar): to kuhinjo cenijo na 30 milijonov mark.

Major Pabst se vrača v Avstrijo.
Major Pabst, voditelj avstrijskih »heimwehrovcev«, ki je bil pred nekaj meseci iz Avstrije izgnan, se je vrnil v Avstrijo, ker je heimwehrovski minister za notranje zadeve knez Starhemberg izgon preklical. Na tirolski meji so heimwehrovci priredili majorju Pabstu svečan sprejem. Slika nam kaže majorja Pabsta (s cvetlicami), poleg njega pa drugega voditelja »Heimwehra« dr. Steidle-ja (na levi).

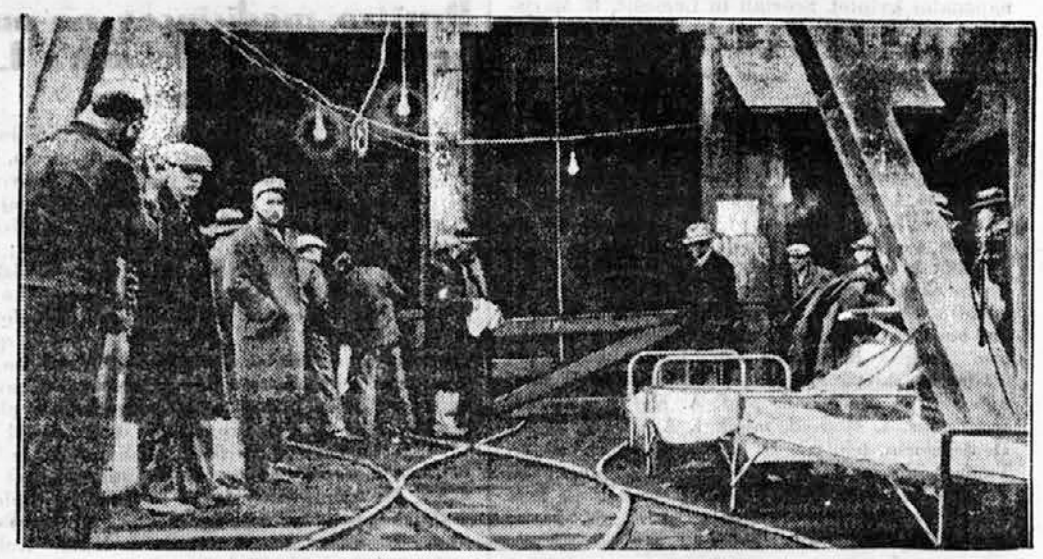

Težka rudarska nesreča v Ohiu.
Nekaj dni po strahoviti rudniški katastrofi v Alsbergu (v Nemčiji) je zadela težka nesreča tudi rudarje v Ohio. Nesreča je zahtevala 79 človeških žrtev. Naša slika nam kaže reševalno moštvo pred vhodom v jamo, za ranjence pa so pripravljene nosilke.

Napad na japonskega ministrskega predsednika.
Na japonskega ministrskega predsednika Hamagutsija je te dni oddal neki 23-letni fant več strelov. En strel je zadel, toda ni smrten. Napadalca so takoj prijeli.

Debeluharji in debeluške

Sledeča zgodba se bo zdela marsikomu kar neverjetna, pa je vendar resnična.

Mlad fant si je težko poškodoval roko, tako da mu je od zgornje roke koža kar v cunjah visela. Da bi mu raztrgano kožo sešili, na to ni bilo mogoče niti misliti; bilo je torej treba koščck kože odrezati nekje drugje — toda kje? Naravno da tam, kjer bi se to najmanj poznalo, to je na trebuhu. Tako so fantu odrezali »flak« trebušne kože in so s tem zakrpali roko. Trebušna koža se je na vrhnji del roke kmalu prijela in prirastla in napaka je bila sijajno popravljena, tako da nihče niti od blizu ni opazil, da je koža na roki od nekje drugod doma. Fant je bil ves srečen, ker se je vse tako lepo končalo...

Srečen pa je bil le, dokler je bil mlad. Ko je namreč srečno prestal svoja »telečja leta« in se počasi pomiril, se mu je začel rediti trebušček, kar še ne bi bilo nič hudega. Zgodilo pa se je — in to ni nobena laž —, da je dobila svoj »trebušček« tudi popravljena roka! Prav tista koža namreč, s katero je operater popravil ranjeno roko, je začela delati mast, kakor da je še doma na svojem nekdanjem prostoru. Trebušna koža je ostala trebušna koža, čeprav so jo presadili drugam. Tako je tudi operirana roka dobila svojo mastno blazino, koža okoli nje pa je ostala normalna in brez masti.

Ta dogodek dokazuje, da redi in tvori mast za to od narave določeni organ sam. Vzrok debelosti ali zamaščenja leži na kraju samem. Na to učenjaki niso mislili, ko so se navduševali ob prvih odkritjih raznih »hormonov«. Takrat so mislili, da se da iz debelih ljudi delati mršave in narobe kar z regulacijo hrane. To pa ni bila resnica.

Dunajski profesor Bauer je to zadevo razložil. Ta je dokazal, da zamaščenja ne povzroča niti hrana niti kakšna motnja v obtoku sokov, pač pa je debelušnost prirojena in podedovana. Vsi poznamo ljudi, ki so debeli in tudi ostanejo debeli, če malo jedo ali pa mnogo, in poznamo »sušce«, ki ostanejo »sušci«, če še toliko jedo. Če se začne debeluhar postiti, lahko doživi, da popolnoma opeša, debel pa ostane vseeno. Organi namreč, ki delajo mast, so tako močni, da vso hrano potegnejo vase in tvorijo iz nje v prvi vrsti mast, pa če je hrana še tako slaba. Tako pravi profesor Bauer — drugi pa zopet drugače...

Čudne palice

Zgodovina palice je menda tako stara kakor človek. Seveda je od prve grčanke, s kakoršno se je človek v pradobi branil, pa do lahke palčice naših dni pot jako dolga. Vendar pa je palica ohranila do danes vse svoje nekdanje lastnosti: služi nam v varstvo, nosimo jo, da pokažemo, kdo in kaj smo, ali pa nam je za razkošje.

Kakor vse, kar človek nosi, tako je tudi palica podvržena modi. Moda zahteva, da okrasimo palico z zlatom, s srebrom in z dragimi kamni. Znano je tudi, da v palice skrivamo lahko razno orožje (revolverje, bodala itd.). Angleški kralj Henrik VIII. pa je nosil palico, v kateri je bila vdelana ura, stekleničica za parfum, male klešče, pila in kompas.

Včasih so bile zelo priljubljene palice, ki so bile pravzaprav daljnogledi. Tako palico je vedno nosil cesar Ferdinand III. V muzeju v Draždanih pa imajo shranjenih nekaj palic, ki so imele v sebi naprave za štetje korakov.

Koncem 18. stoletja so izdelovali palice kot godbene inštrumente (flavta). Velik praktičar pa si je dal narediti palico, kamor je lahko spravil vso pisalno pripravo.

V 17. stoletju so začele palice nositi tudi ženske. Ženske so pa v palice dajale razna lepotila in ogledala. Takih palic je še mnogo ohranjenih.

Za časa Napoleona pa so prišle v Parizu v modo palice, ki so imele posebne vrste »glavo«. Senca te »glave« na palici je kazala namreč na steni Napoleonovo glavo.

Posebno radi pa se poslužujejo votlih palic tihtapci. Že stara pravljica pripoveduje, da je Prometej svoj v nebesih ukradnei ogenj prinesel ljudem na zemljo v palici, in zgodovina nam pripoveduje, da so v palici skrite prinesli k nam v Evropo tudi prve svilode.

Dandanes je palica za gospoda še vedno tako potrebna in moderna kot je bila nekdaj; menja se le njena oblika in moda.

Nemčija dobi nov papirnat denar

V nemški državni narodni banki zamenjujejo sedaj vse stroje za tiskanje bankovcev z novimi, ker hočejo izdati v promet čimprej nove bankovce. Novih bankovcev ne bodo tiskali kakor doslej, ampak jih bodo izdelali s pomočjo bakro-in jekloreza. Na ta način upajo ponarejanje bankovcev znatno omejiti, če že ne onemogočiti. Nove tehnične priprave za izdelovanje bankovcev bodo veljale nad 30 milijonov mark (1 marka = 14 Din).

Oton Habsburški.
Najstarejši sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla, Oton Habsburški, bo 20. novembra star 18 let in postane s tem tudi polnoleten po neki stari domači šegi habsburške rodovine. V zvezi z njegovo polnoletnostjo e 'rdovratno vzdržujejo govorice, da bo Oton odšel v Avstrijo ali pa da ga bodo njegovi madjarski prijatelji proglasili za ogrskega kralja.

Katastrofa v Lyonu.
Slika nam kaže reševalce med ruševinami porušenih hiš v Lyonu.

Pri vedeževalki.

»Vaš bodoči mož bo velikopotezen, bogat, visok in vitek.«

»Krasno — toda povejte še to, prosim, kako naj se iznebim svojega sedanjega moža?«

Izdaja tiskarna »Merkur«. Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Mihálek. — Urednik Janez Debevec. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.